

RESİMLERLE İNSANLIK TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ

MISIR

KARACAN

KARACAN RESİMLERLE İNSANLIK TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ

Copyright: Daniel Mallo-Editorial Palsa S.A., Mexico
Türkiye'de Yayın Hakkı: KARACAN YAYINLARI/ONK

Karacan Yayınları A.Ş. adına sahibi: **ALİ KARACAN**
Sorumlu Genel Yayın Yönetmeni: **ALİ SAYDAM**
Mali Koordinatör: **ÖZHAN KÜÇÜKTOPUZLU**
Teknik Koordinatör: **OĞUZ DEMİRCİOĞLU**

Yazı İşleri Müdürü: **ERCAN ALTAZLI**
Yazı İşleri Yardımcısı: **DENİZ DAĞDELEN**
Danışma Kurulu: **Prof. Dr. TAHSİN YAZICI, Doç. Dr. Ali İHSAN GENCER, Doç. Dr. MEHMET ÖZSAİT, Doç. Dr. İSMET MİROĞLU, PAUL MANDRİNİ, ALBERTO CABADO, EUGENİO ZOPPI.**

Teknik Yönetmen: **ERTAN GÖKEMRE**
Teknik Müdür: **NURETTİN ÖZAKSEL**
Teknik Müdür Yardımcısı: **M. SABİT UÇUK**
İlan ve Halkla İlişkiler Müdürü: **ESER NOYAN**
Satış Müdürü: **ALİ ALPASLAN**

**Milli Eğitim Gençlik ve Spor Bakanlığı,
Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı'nın
20.2.1984 tarih ve 01771 kararı ile özellikle
ilkokul 4. ve 5. sınıf öğrencileri ile ortaokul
öğrencilerine tavsiye edilmiştir. Bu karar
Tebliğler Dergisi'nin 12 Mart 1984 tarihli nü-
hasında yayınlanarak yürürlüğe girmiştir.**

Renk Ayrımı: **ÇALI GRAFİK**
Baskı: **HÜRRİYET OFSET A.Ş. HALKALI/İSTANBUL**
Kapak Baskısı: **NADİR BASİMEVİ**

Adres: **KARACAN YAYINLARI, Basın Sarayı, Cağaloğlu/İstanbul**
Tel: 527 00 34 - 526 69 00

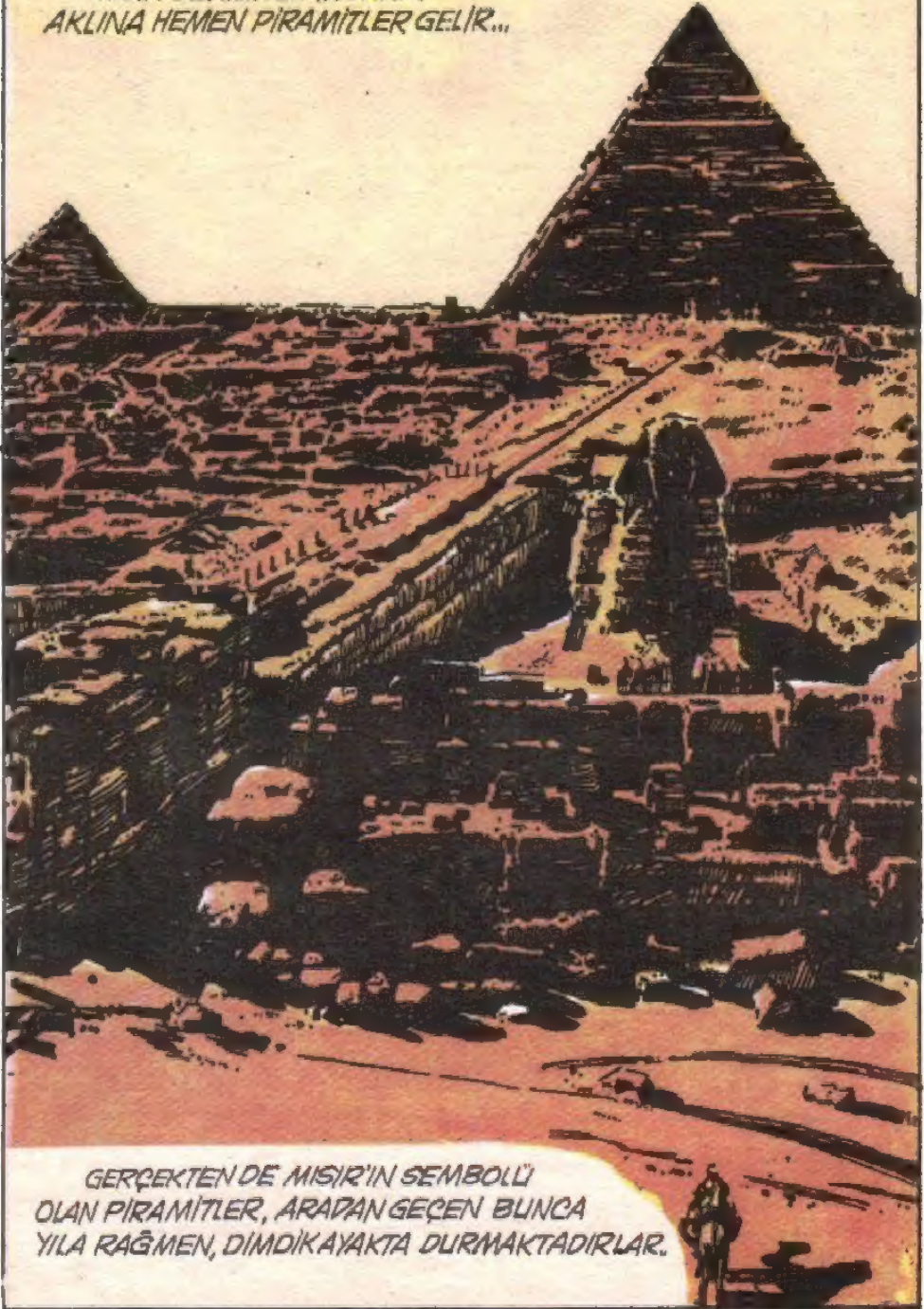
Fiyatı: 200 TL / Kıbrıs'ta: 250 TL

MISIR

MISIR

*MISIR DENİLİNCE İNSANIN
AKLINA HEMEN PİRAMİTLER GELİR...*

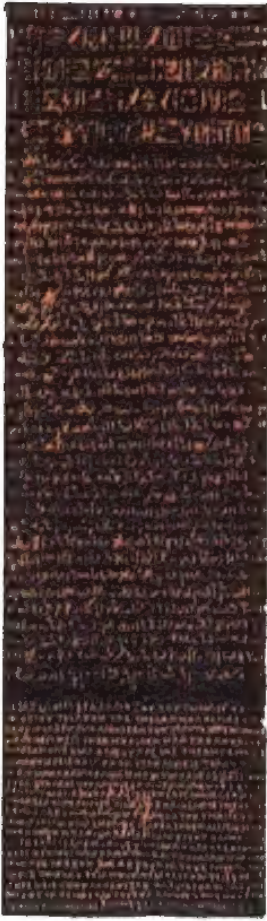
*GERÇEKTEN DE MISIR'IN SEMBOLÜ
OLAN PİRAMİTLER, ARADAN GEÇEN BUNCA
YILA RAĞMEN, DİMDİK AYAKTA DURMAKTADIRLAR.*

NAPOLYON'UN OSMANLI İPARESİN-
DEKİ MİSİR'A SEFERİ SIRASINDA (1798)
YANINDA ÇOK SAYIDA BİLİM ADAMINDAN
OLUŞAN BİR KURUL DA BULLUNUYORDU...
BUNLAR BURAYA SAVASHMAK AMACIYLA DEĞİL....

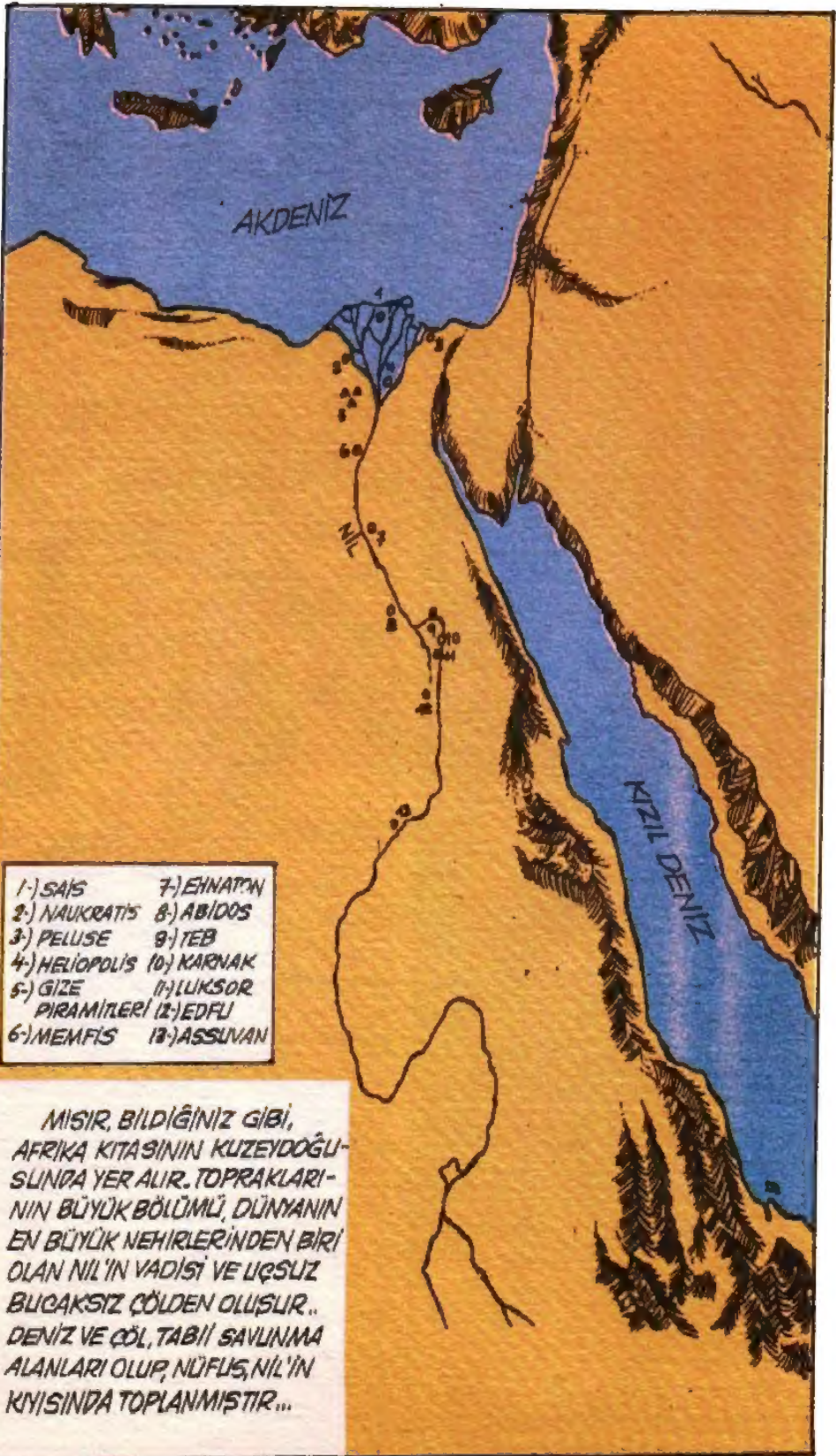
... ARASTIRMALARDA BULUNMAK
ÜZERE GELMİSLERDİ.. ELDE EDİ-
LEN SONUÇLARIN YAYINLANMA-
SIYLA BİRLİKTE PİRAMİTLER ÜLKE-
SİNE İLGİ BİR ANDA ARTTI...

*BİLİM ADAMLARININ BULDUĞU ÖNEMLİ KAYNAKLARDAN
BİRİDE, REŞİT SEHRİNDE (ROSETTA) ELE GEÇİRİLEN TAŞTI...*

*TAŞIN ÜZERİNDEKİ
HNEROGLIF YAZISININ
SAMPOLYON (CHAMPOL-
LION) TARAFINDAN
1822 YILINDA ÇÖZÜLMESİYLE BU KÖKLÜ MİLLETİN
TARİHİDE GÜN İŞİĞİNA
ÇIKMIŞ OLDU...*

AKDENİZ

KIZIL DENİZ

1-) SAİS	7-) EHNATON
2-) NAUKRATİS	8-) ABİDOS
3-) PELUSE	9-) TEB
4-) HELİOPOLİS	10-) KARNAK
5-) GİZE	11-) LUKSOR
PIRAMİTLERİ	12-) EDFU
6-) MEMFİS	13-) ASSUVAN

MİSİR, BİLDİĞİNİZ GİBİ,
AFRİKA KİTASININ KUZEYDOĞU-
SUNDA YER ALIR. TOPRAKLARI-
NIN BÜYÜK BÖLÜMÜ, DÜNYANIN
EN BÜYÜK NEHİRLERİNDEN BİRİ
OLAN NİL'İN VADİSİ VE UÇSUZ
BUCAKSIZ ÇÖLDEN OLUŞUR..
DENİZ VE ÇÖL, TABİİ SAVUNMA
ALANLARI OLUP, NÜFUS, NİL'İN
KİYİSİNDE TOPLANMIŞTIR...

SULARI AFRIKA'NIN TROPİ-
KAL YAĞMURLARIYLA KABARAN
NİL, YILDA BİR KEZ (HAZİRAN-
ARALIK) YATAĞINDAN ÇIKARAK
TASHKINLARA SEBEP OLUR...

ALTI AY SONRA YAĞMUR-
LARIN DİNMESİYLE YENİDEN
UYSALLASIR. KIYILAR, SULARIN
ÇEKİLMESİYLE BİRİKEN ALLÜV-
YONLA BEREKETLİ TOPRAKLARA
DÖNÜŞÜR...

ACABA MISIR'IN İLK HALKI KİMLERDİR? BAZI KAYNAKLAR
BUNLARIN KUZEY AFRIKA YERLİLERİYLE, ASYA'DAN GELEN KAVİM-
LERİN KARISIMI OLDUĞUNU İLERİ
SÜRERLER...

BU İNSANLAR GÜNÜMÜZ-
DEN 10000 YIL ÖNCE, GÖÇE-
BE KAVİMLER HALİNDE BU-
RALARA YERLEŞTİLER VE
TARIM İLE HAYVANCILIĞIN
YAPILDIĞI KÖYLER MEYDANA
GELDİ...

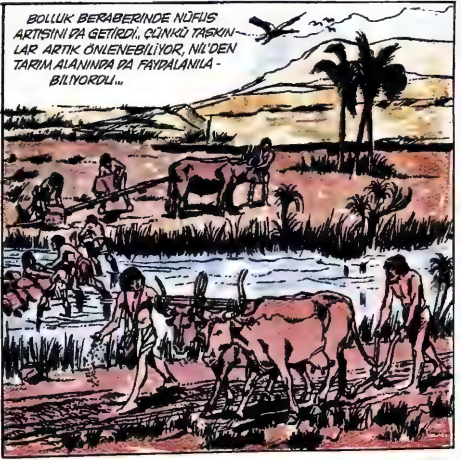

İSLAM KAYNAKLARI (KUR'AN)
BU DÖNEMDE TEK ALLAH AN-
LAYISINI TEMSİL EDEN PEY-
GAMBERLERLE (MUSA, HARUN)
TOTEME TAPAN BU İNSANLARIN
MÜCADELESİNDEN SÖZ EDER.
KLANLAR HALİNDE YASAYAN
BU İNSANLAR AYNI TOTEMDEN

... GELDİKLERİNE İNAN-
DIKLARI İÇİN TÜM KLAN ÜYELERİ AKRABA
SAYILIR VE BİRBİRLERİYLE EVLENMEZLER-
Dİ. BARİŞ ZAMANI BÜTÜN YETKİLER EN
YAŞLI KLAN ÜYESİNİN, SAVAŞ ZAMANIN-
DA İSE EN GÜZLÜ PEK VE ATAĞ
OLANINDI...

BOLLUK BERABERİNDE NÜFUS
ARTISINI DA GETİRDİ.. ÇÜNKÜ TAŞKIN-
LAR ARTIK ÖNLENEBİLİYOR, NİL'DEN
TARIM ALANINDA DA FAYDALANILA-
BILIYORDU...

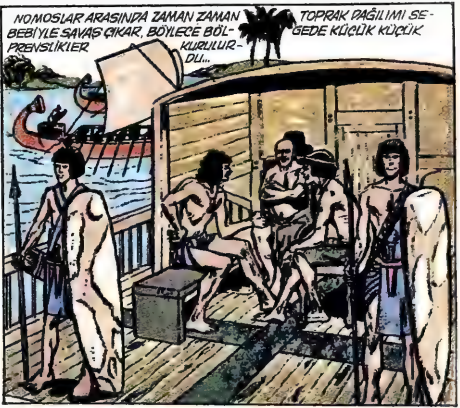

BUNUN SONUÇLI OLARAK TARIM
ALANLARI GENİŞLEDİ.. KÖYLER "NO-
MOS" A (ESKİ MISIR'DA EYALET)
DÖNÜŞTÜ...

NOMOSLAR ARASINDA ZAMAN ZAMAN
BEBİYLE SAVAŞ ÇIKAR, BÖYLECE BÖL-
PRENSLİKLER KURULUR-
DU...

TOPRAK DAĞILIMI SE-
GEDE KÜÇÜK KÜÇÜK

MISIR, GÜNÜMÜZDEN 5.000
YIL ÖNCE, İKİ KRALLIK TARAFINDAN
YÖNETİLİYORDU..HORUS'A
BAĞLI OLAN
YUKARI
MISIR.....

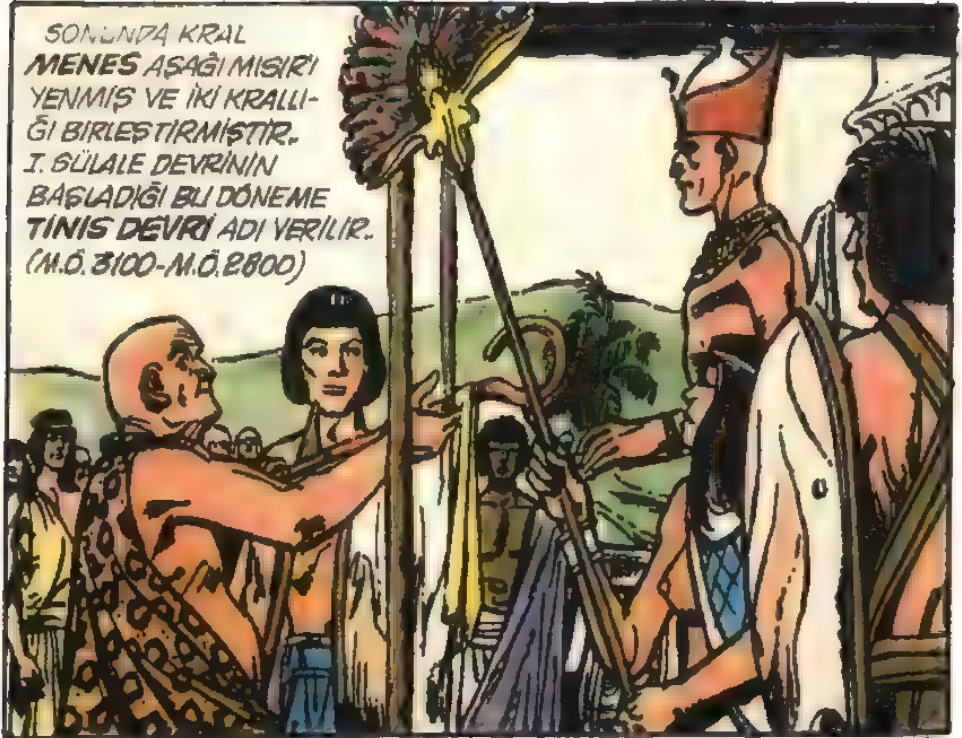
... VE SETH'E (SET) BAĞLI
OLAN AŞAĞI MISIR...

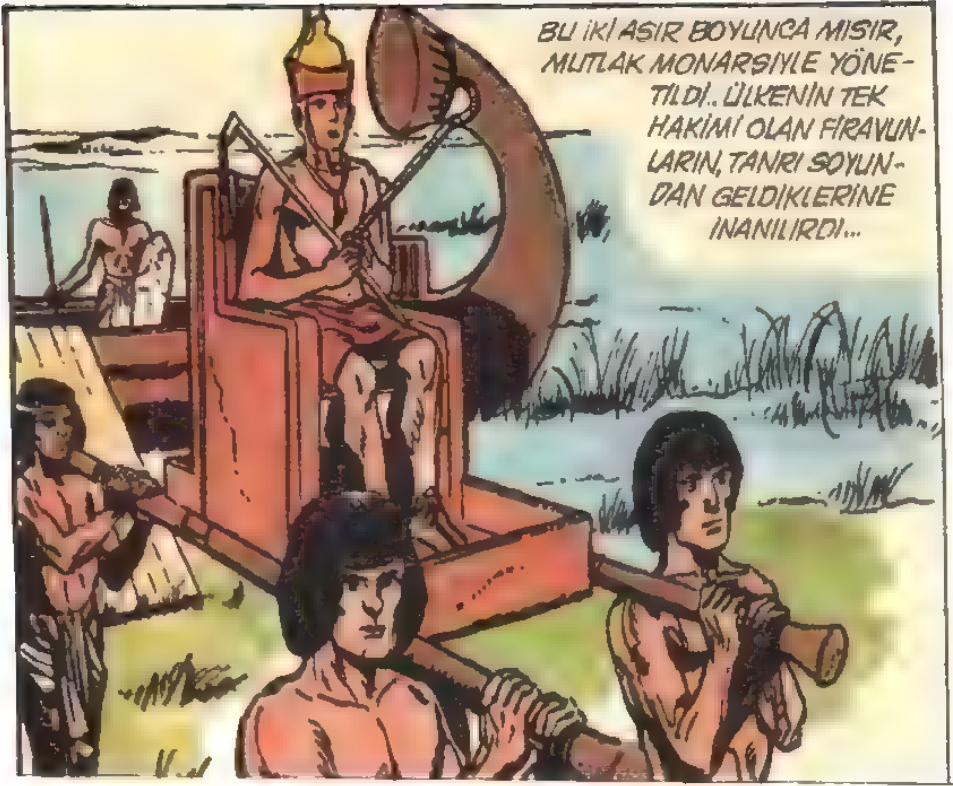

EFSA NELER, HORUS VE SET
ARASINDA GEÇEN UZUN BİR
SAVAŞTAN SÖZ EDER...

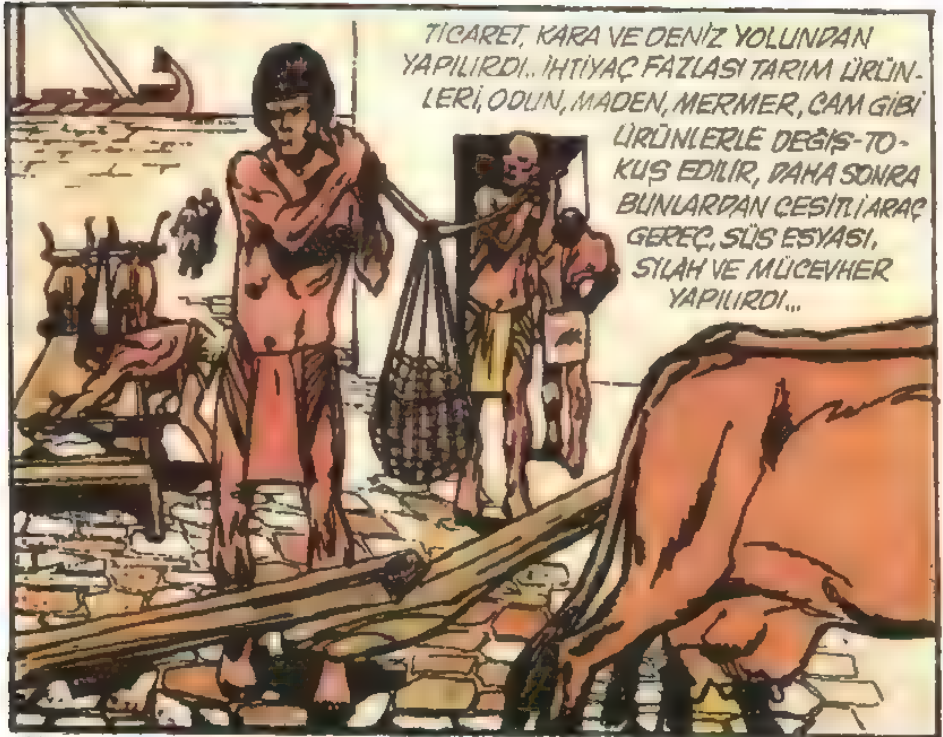

SONUNDA KRAL
MENES AŞAĞI MİSİRİ
YENMİŞ VE İKİ KRALLI-
ĞI BİRLEŞTİRMİŞTİR.
I. SÜLALE DEVRİNİN
BAŞLADIĞI BÜYÜK DÖNEME
TİNİS DEVRİ ADI VERİLİR.
(M.Ö. 3100-M.Ö. 2800)

BU İKİ ASIR BOYUNCA MİSİR,
MUTLAK MONARŞİYLE YÖNE-
TİLDİ.. ÜLKENİN TEK
HAKİMİ OLAN FİRAVLUN-
LARIN, TANRI SOYUN-
DAN GELDİKLERİNE
İNANILIYDI...

TİCARET, KARA VE DENİZ YOLUNDAN
YAPILIYDI.. İHTİYAÇ FAZLASI TARIM ÜRÜN-
LERİ, ODUN, MADEN, MERMER, CAM GİBİ
ÜRÜNLERLE DEĞİŞ-TO-
KUŞ EDİLİR, DAHA SONRA
BUNLARDAN ÇEŞİTLİ ARAÇ
GEREÇ, SÜS EŞYASI,
SİLAH VE MÜCEVHER
YAPILIYDI...

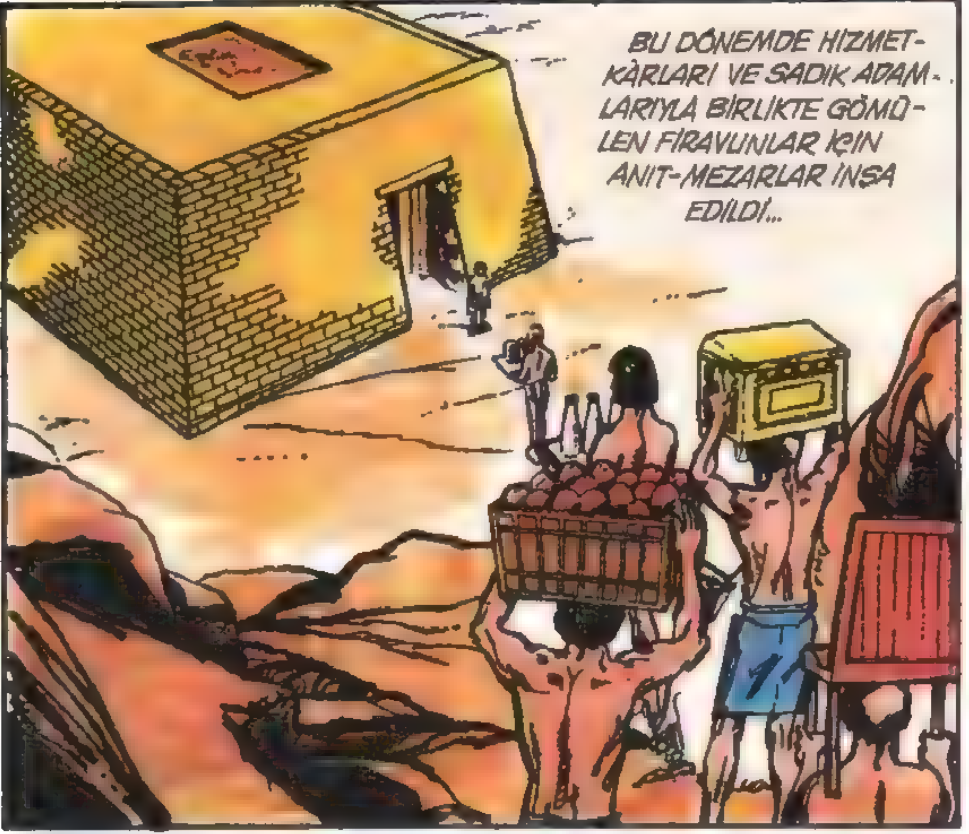

ARKAİK DEVİRLE BİRLİKTE
TARİHÖNCESİ DÖNEM SONA ERDİ
VE YAZIYA GEÇİLDİ...

ÖNEMLİ HER OLAY
KATİPLER TARAFINDAN GÜNÜ
GÜNÜNE KÂĞIDA AKTARILIRDI...

BU DÖNEMDE HİZMET-
KÂRLARI VE SADIK ADAM-
LARIYLA BİRLİKTE GÖMÜ-
LEN FIRAVUNLAR İÇİN
ANIT-MEZARLAR İNSA
EDİLDİ...

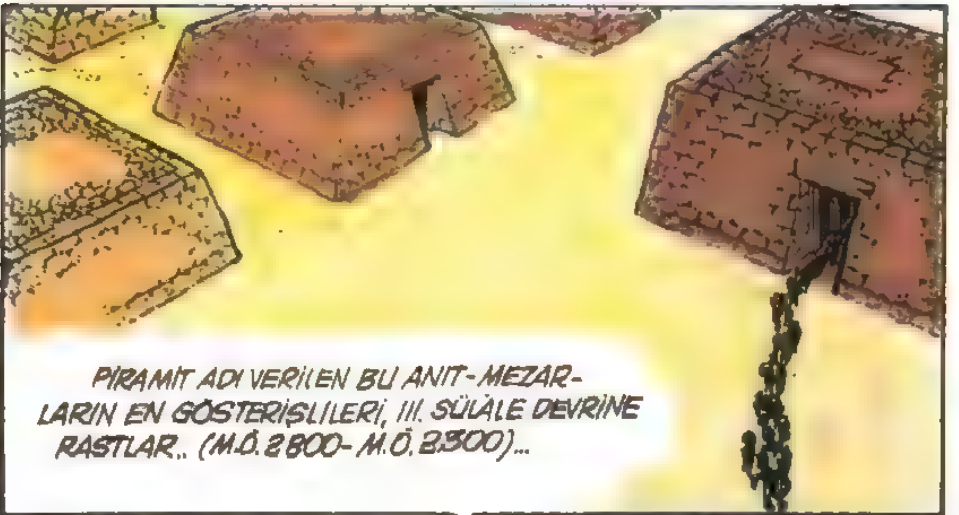

FIRAVUNUN SON
İKAMETGÂHI OLARAK
KABUL EDİLEN BU MEZAR-
LAR, GENİŞ ALANLARI
KAPLIYORDU...

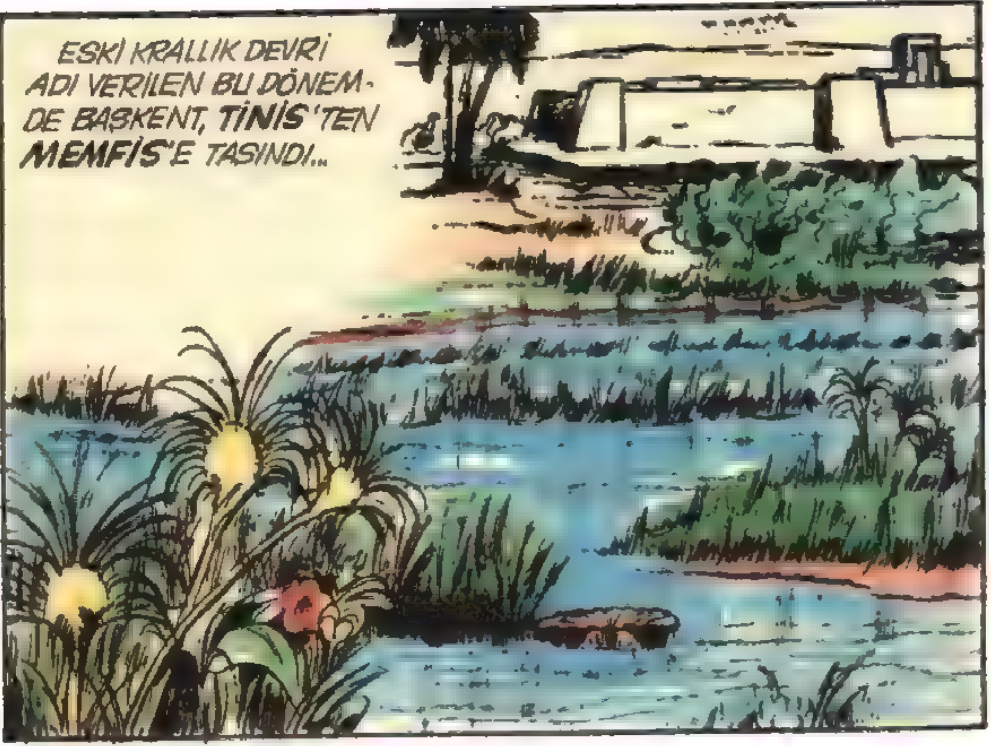

...VE AYRICA ÖLÜM-
SONRA YAŞANILAN
HAYAT İÇİN GE-
NECEK, GNE-
CEK, SILAH VE ÇEŞİTLİ
EŞYA İLE FIRAVUNUN
HAZINESİNİN KORUN-
DUĞU BÖLÜMLER
VARDI...

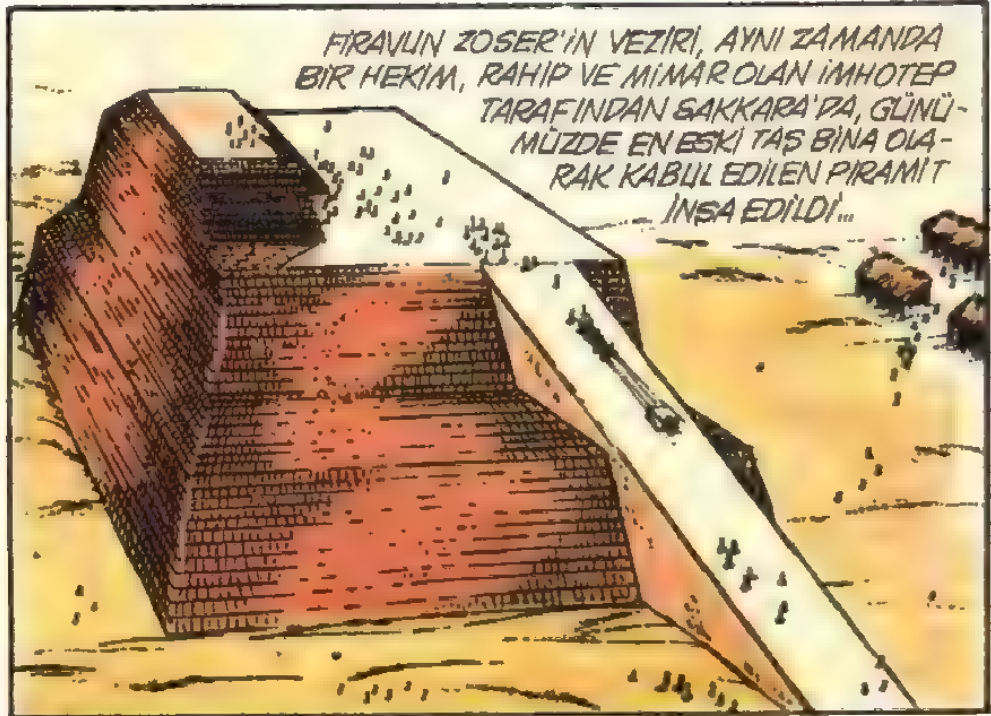

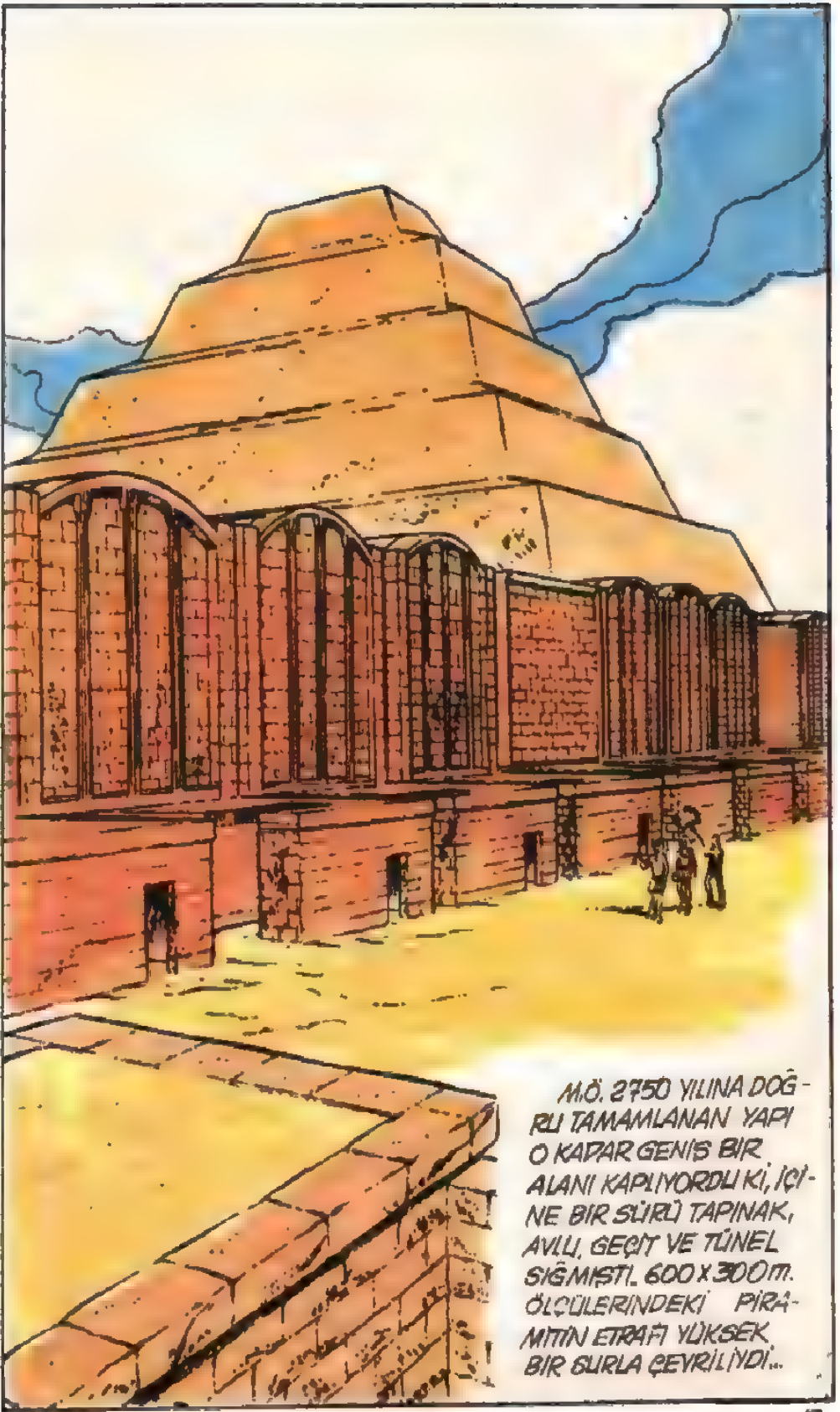
PIRAMİT ADI VERİLEN BU ANİT-MEZAR-
LARIN EN GÖSTERİŞLİLERİ, III. SÜLÂLE DEVRİNE
RASTLAR.. (M.Ö. 2800- M.Ö. 2300)...

ESKİ KRALLIK DEVRİ
ADI VERİLEN BU DÖNEM-
DE BAŞKENT, TİNİS'TEN
MEMFİS'E TASINDI...

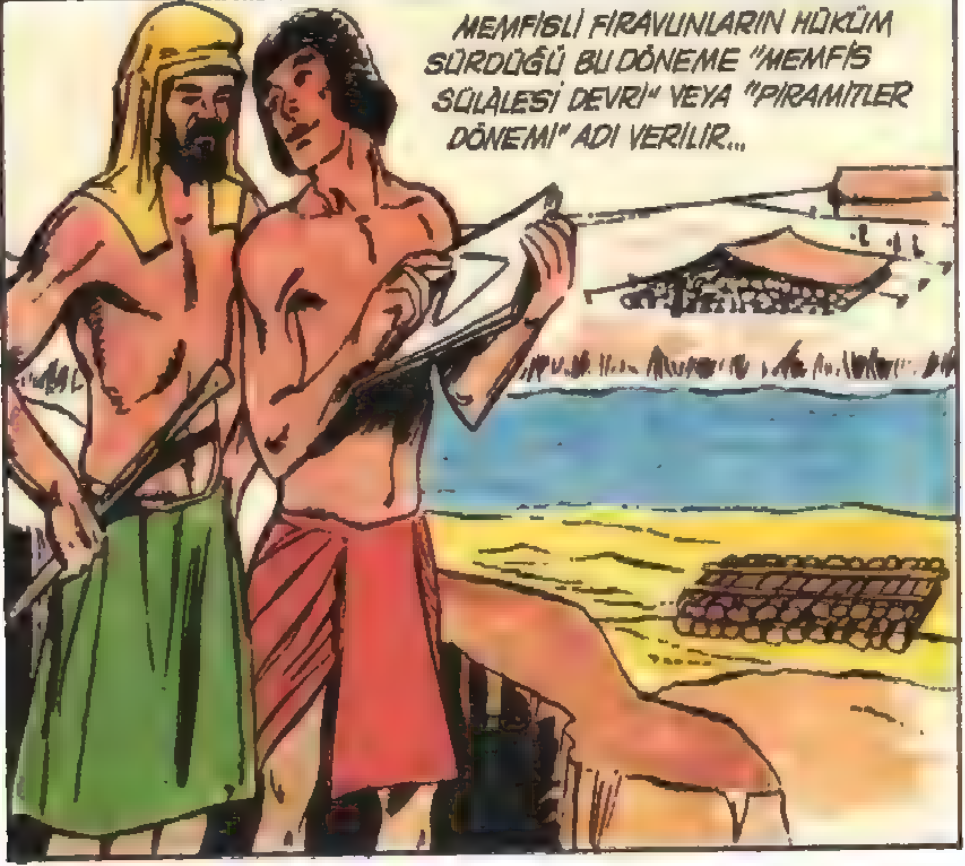
FİRAVLIN ZOSER'İN VEZİRİ, AYNI ZAMANDA
BİR HEKİM, RAHİP VE MİMAR OLAN İMHOTEP
TARAFINDAN SAKKARA'DA, GÜNÜ-
MÜZDE EN ESKİ TAŞ BİNA OLA-
RAK KABUL EDİLEN PİRAMİT
İNŞA EDİLDİ...

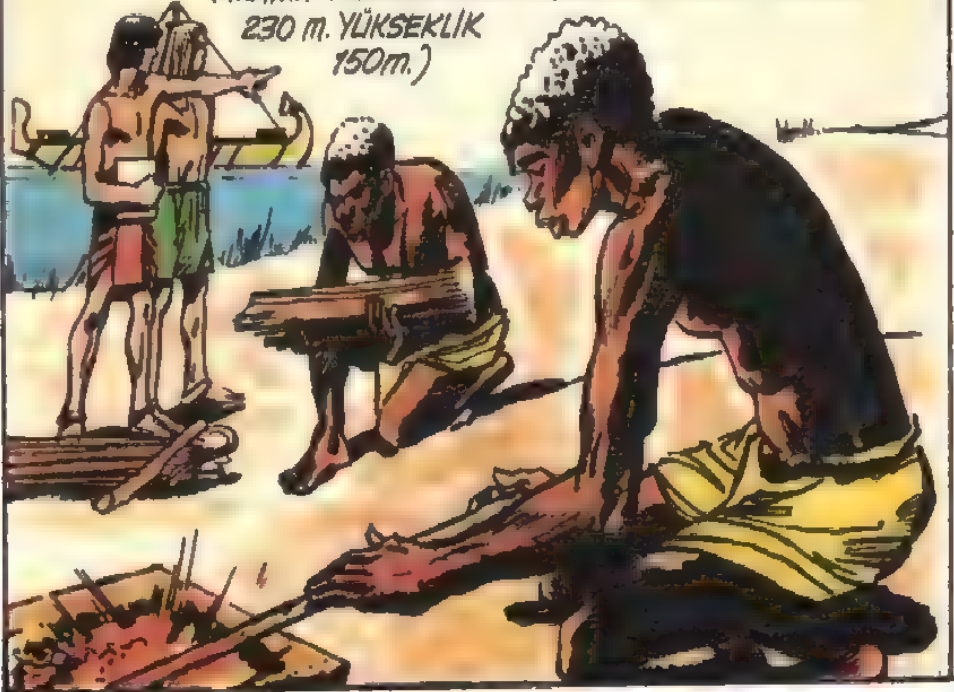

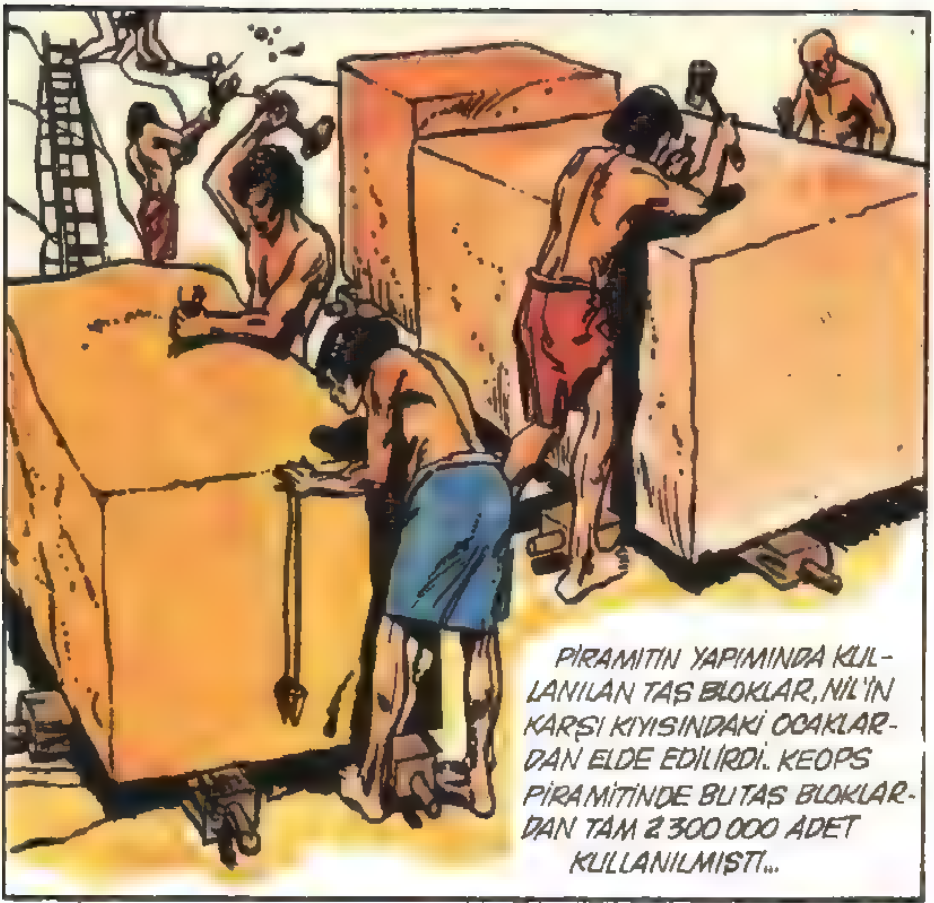
MÖ. 2750 YILINA DOĞ-
RU TAMAMLANAN YAPI
O KADAR GENİŞ BİR
ALANI KAPLIYORDU Kİ, İÇİ-
NE BİR SÜRLÜ TAPINAK,
AVLİ, GEÇİT VE TÜNEL
SİĞMİŞTİ. 600 X 300 M.
ÖLÇÜLERİNDEKİ PİRA-
MITİN ETRAFI YÜKSEK
BİR SURLA ÇEVİRİLİYDİ...

MEMFİSLİ FİRAVUNLARIN HÜKÜM
SÜRDÜĞÜ BU DÖNEME "MEMFİS
SÜLALESİ DEVRİ" VEYA "PİRAMİTLER
DÖNEMİ" ADI VERİLİR...

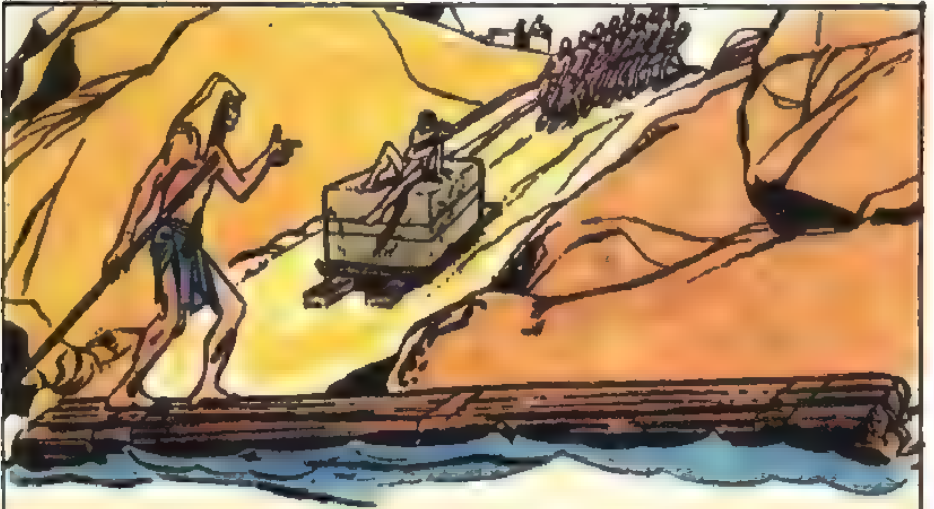

50 YIL SONRA, FİRAVUN **KEOPS** TARAFINDAN **GİZE'DE**,
DÜNYANIN YEDİ HARİKASINDAN BİRİ OLARAK KABUL EDİLEN
PİRAMİT YAPTIRILMAYA BAŞLANDI. (TABAN KENARI
230 m. YÜKSEKLİK
150m.)

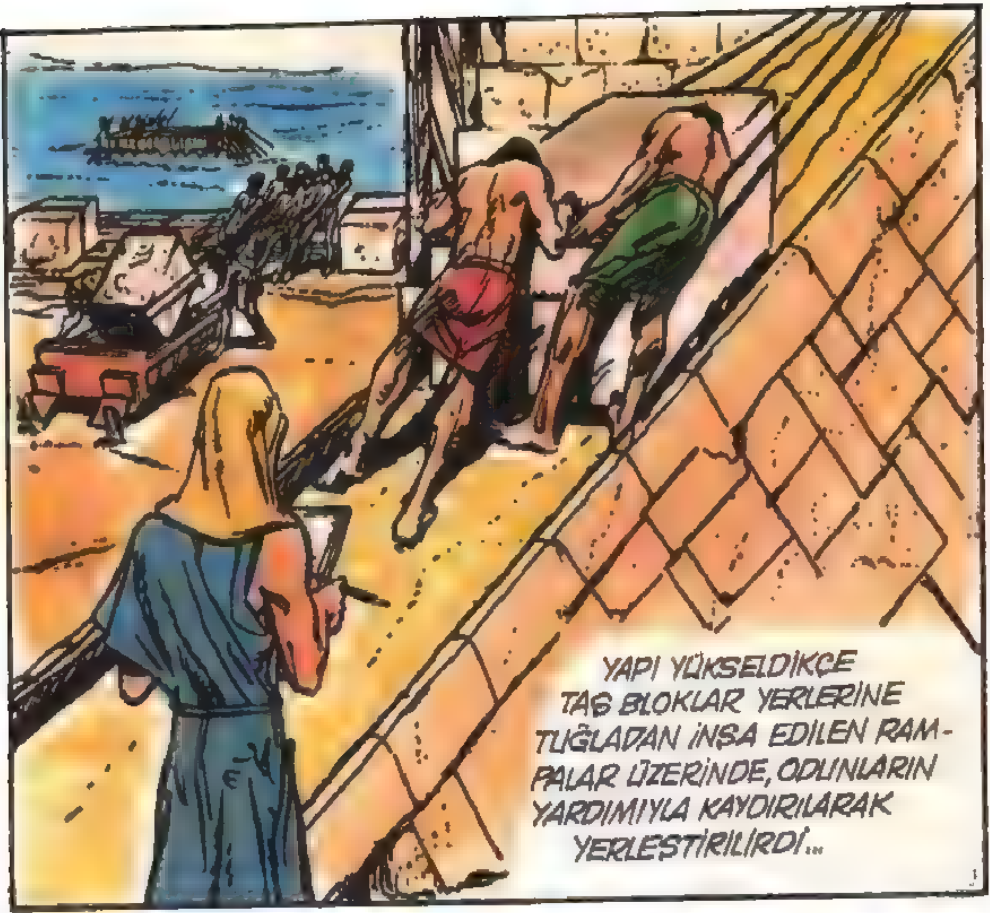

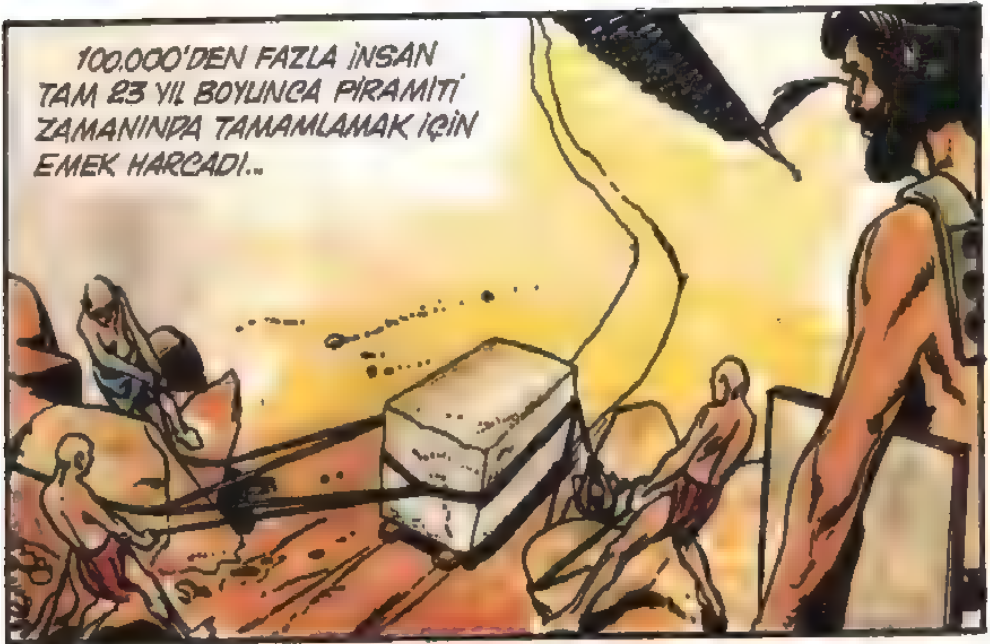
PIRAMİTİN YAPIMINDA KUL-
LANILAN TAŞ BLOKLAR, NİL'İN
KARŞI KİYISINDAKİ OCAKLAR-
DAN ELDE EDİLİRDİ. KEOPS
PIRAMİTİNDE BU TAŞ BLOKLAR-
DAN TAM 2 300 000 ADET
KULLANILMIŞTI...

DEMİRİN VE TEKERLEĞİN HENÜZ BİLİNMEDİĞİ BU DÖNEMDE,
BAZILARI 15 TON AĞIRLIĞINDA OLAN BU TAŞLARIN TAŞINMALARI
PROBLEM YARATIYORDU...

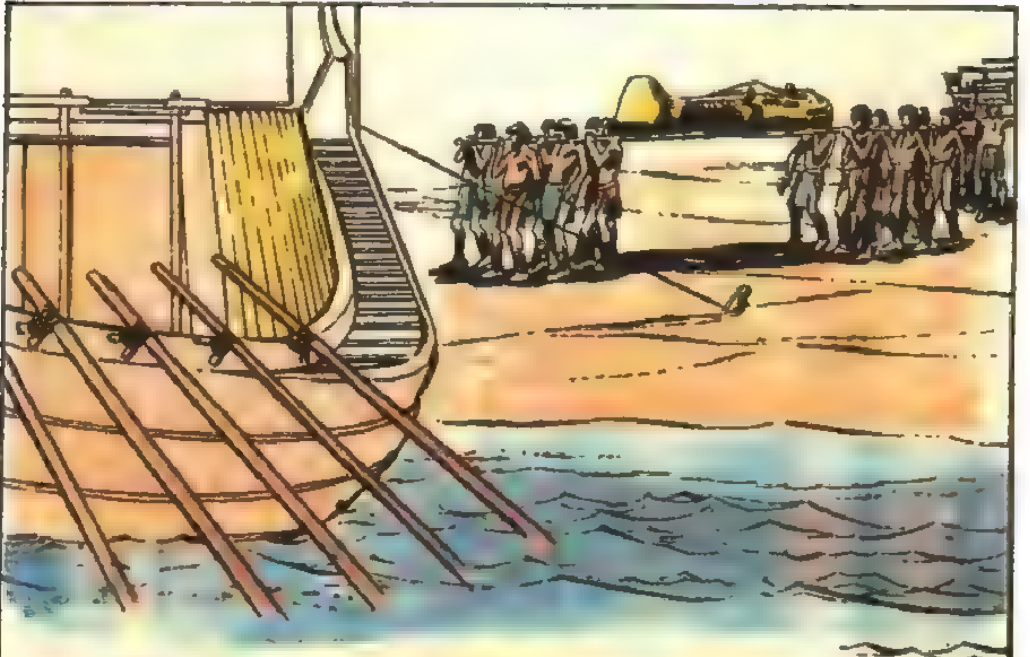

YAPI YÜKSELDİKÇE
TAŞ BLOKLAR YERLERİNE
TUĞLADAN İNŞA EDİLEN RAM-
PALAR ÜZERİNDE, ODUNLARIN
YARDIMIYLA KAYDIRILARAK
YERLESTİRİLİRDİ...

100.000'DEN FAZLA İNSAN
TAM 23 YIL BOYUNCA PİRAMİTİ
ZAMANINDA TAMAMLAMAK İÇİN
EMEK HARCADI...

ARKEOLOGLAR TARAFINDAN BULUNAN
ÇOK SAYIDA FIRAVUN MUMYASI, BU SAYEDE
GÜNÜMÜZE KADAR BOZULMADAN
GELEBİLMİŞLERDİR...

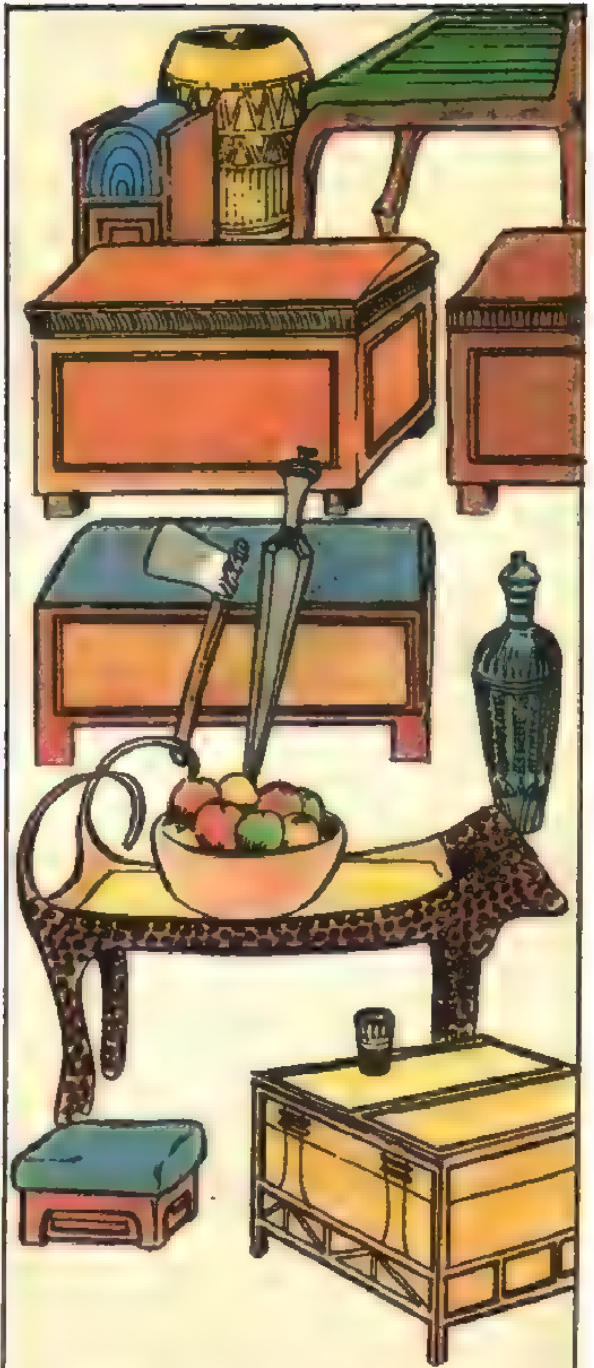
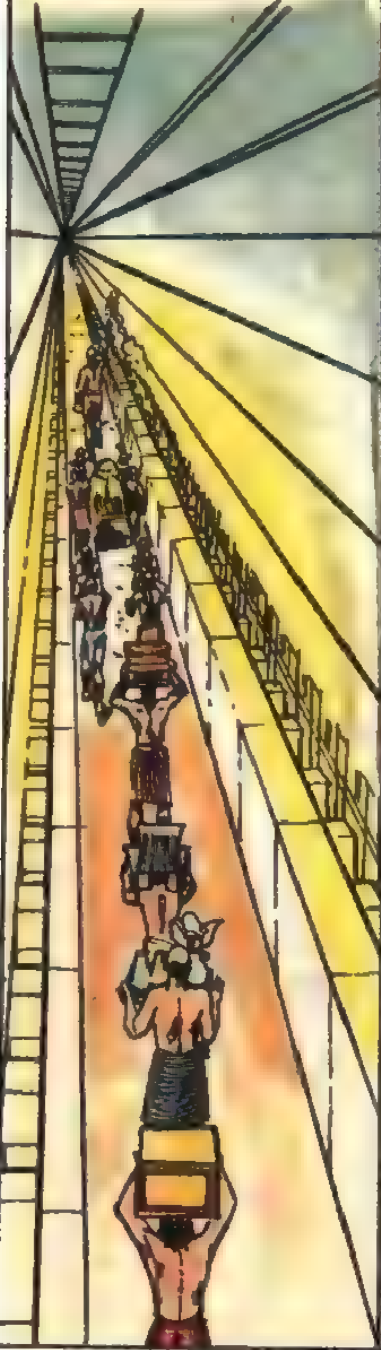
FIRAVUNLARIN CENAZE TÖRENİ DE
MUHTEŞEM OLURDU...

TAS SANDUKA, SALTANAT KAYIĞI
İLE PIRAMİTİN YAKININA KADAR TAŞINIR....

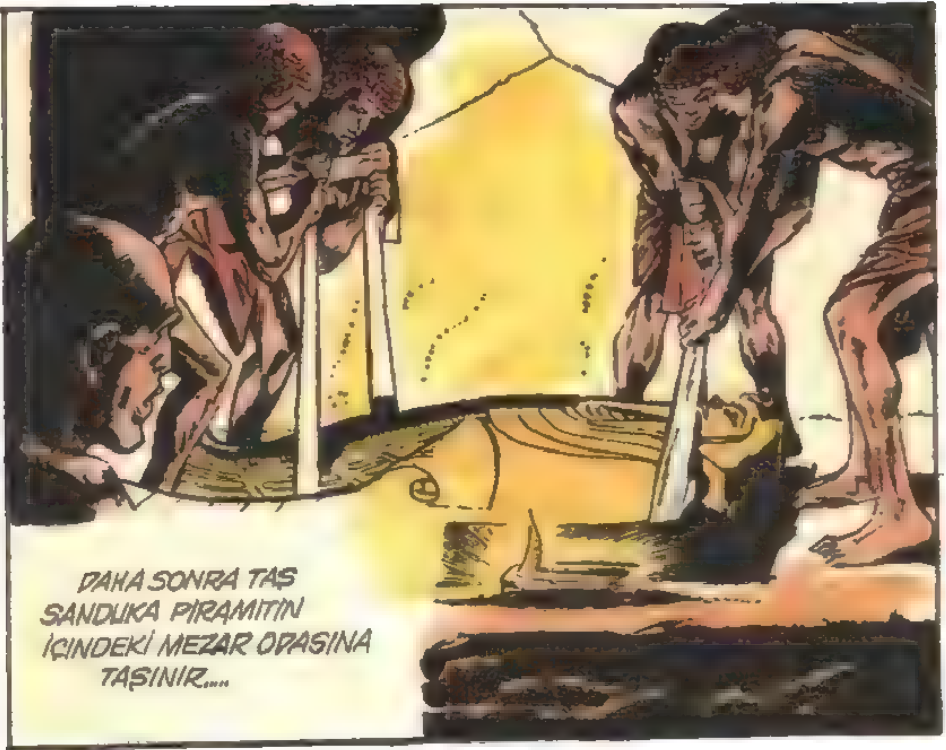

....VADİDEKİ TAPINAKTA BİR TÖREN DÜZENLENİR...

... KORTAJ ÇATI İLE ÖRTÜLÜ,
UZUN BİR GECİTEN GEÇE-
REK, PIRAMİTİN KARŞI-
SINDAKİ TAPINAKTA
TOPLANIR...

...TEKRAR DIRİLECEĞİNE İNANILAN
ÖLÜYE AİT YİNECEK, İÇECEK, GİYİSİ,
SİLAH VE DİĞER EŞYALAR BURAYA
BIRAKILIYDI...

DAHA SONRA TAŞ
SANDUKA PIRAMİTİN
İÇİNDEKİ MEZAR ODASINA
TAŞINIR....

... ODANIN KAPISI SÖNSÜZLÜĞÜ
İFADE ETMEK ÜZERE ÖRÜLÜRDÜ..

MARANGOZLAR

BUĞDAYIN HAVANDA
DÖVÜLMESİ

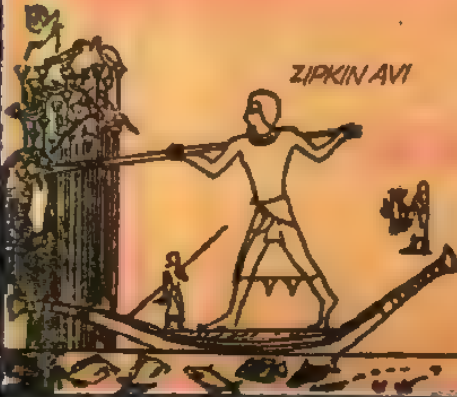
EKMEK YAPIMI

ORKESTRA

ZİPKİN AVI

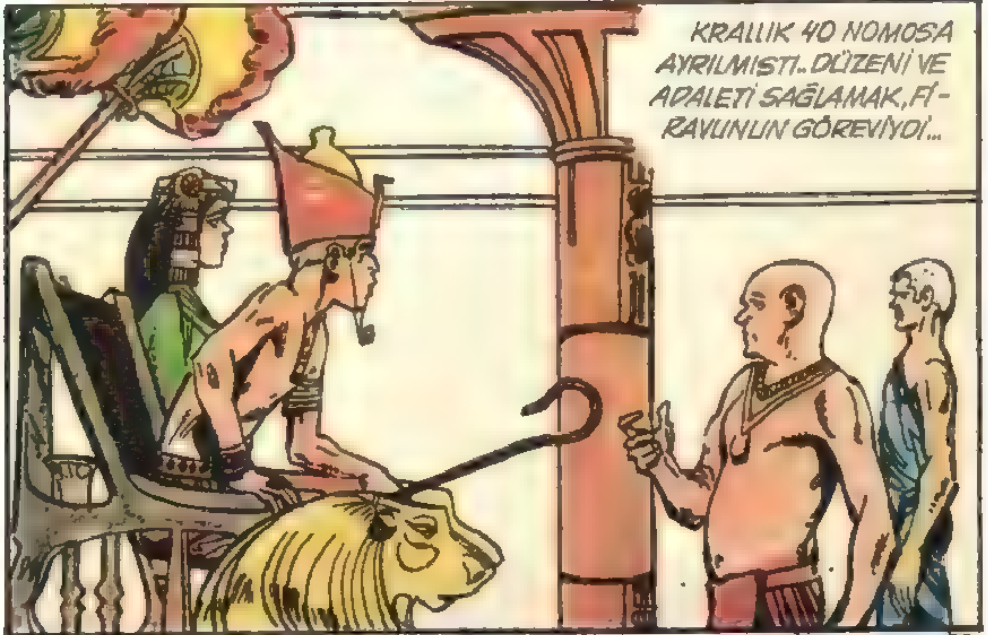

SOYLULAR VE FİRAVUN AİLESİ,
PİRAMİTİ ÇEVRELEYEN MEZAR-
LARA GÖMÜLÜRLERDİ... DUVARLAR-
DA, O DÖNEMİN GELENEK-GÖRE-
NEK VE İNANÇLARIYLA DİNSEL TÖ-
RENLERİ, UYGULANAN MESLEKİE-
Rİ GÖSTEREN RESİMLER, KABART-
MALAR VE HEYKELLER VARDI...

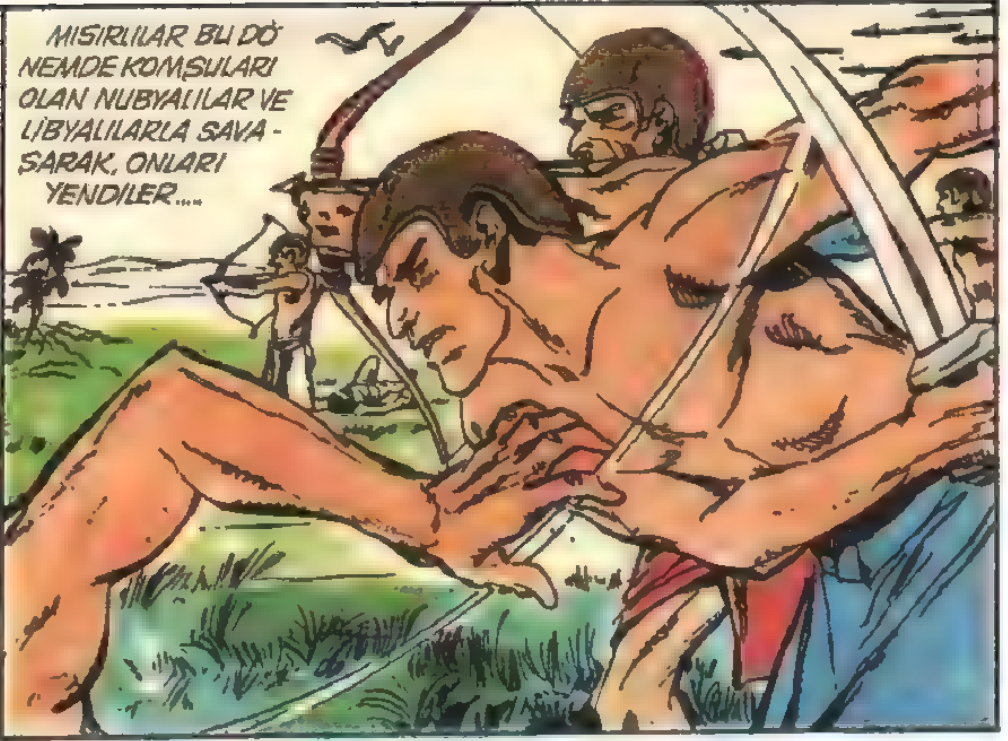
PIRAMİTLER DÖNEMİNDE MİSİR EN PAR-
LAK DÖNÜŞÜ YASADI. PIRAMİTLERİN YANI
SIRA KANALLAR, TAPINAKLAR, TAHİL AMBAR-
LARI VE DİĞER YAPILAR İNSA EDİLDİ...

KRALLIK 40 NOMOSA
AYRILMIŞTI. DÜZENİ VE
ADALETİ SAĞLAMAK, Fİ-
RAVUNLUN GÖREVİYDİ...

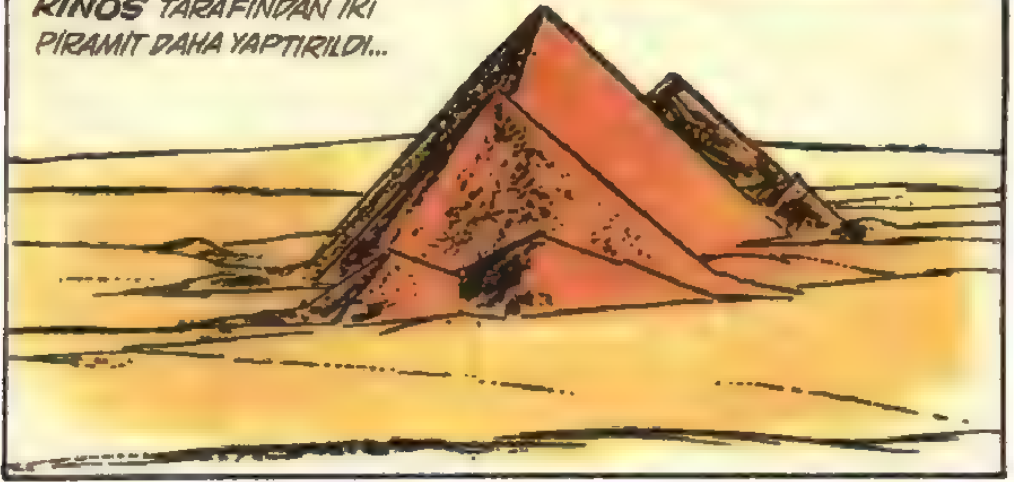
MISIRLILAR BU DÖ-
NEMDE KOMŞULARI
OLAN NUBYALILAR VE
LIBYALILARLA SAVA-
ŞARAK, ONLARI
YENDİLER....

... VE ÜLKELERİNE ÇOK
SAYIDA ESİR VE GANİMETİ
GERİ DÖNDÜLER..

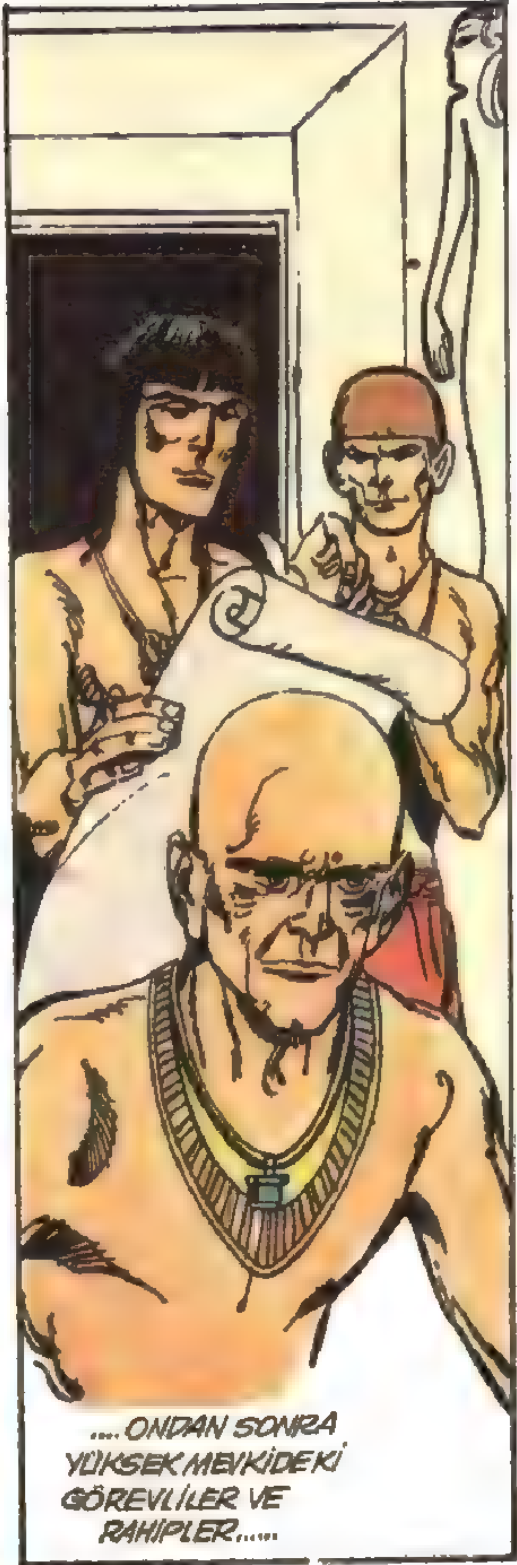
IV. SÜLALE DEVRİNDE
KEOPS PİRAMİTİNİN YANINA,
FİRAVUN **KEFREN** VE **MIKE-**
RİNOS TARAFINDAN İKİ
PİRAMİT DAHA YAPTIRILDI...

BUNLAR, İLKİNDEN BİRAZ DAHA
KÜÇÜKTÜLER.. KEFREN PİRAMİTİ İLE
BİRLİKTE, İNSAN BAŞLI, ASLAN GÖVDELİ
BİR **SFENKS** YÜKSELTİRDİ...
SFENKSİN YÜZÜ, FİRAVUNUN YÜZÜ
ÖRNEK ALINARAK
YONTULMUŞTU...

MISIR'IN SOSYAL YAPISIDA,
TIPKI BİR PIRAMİTE BENZERDİ..
EN ÜSTTE FİRAVLIN.....

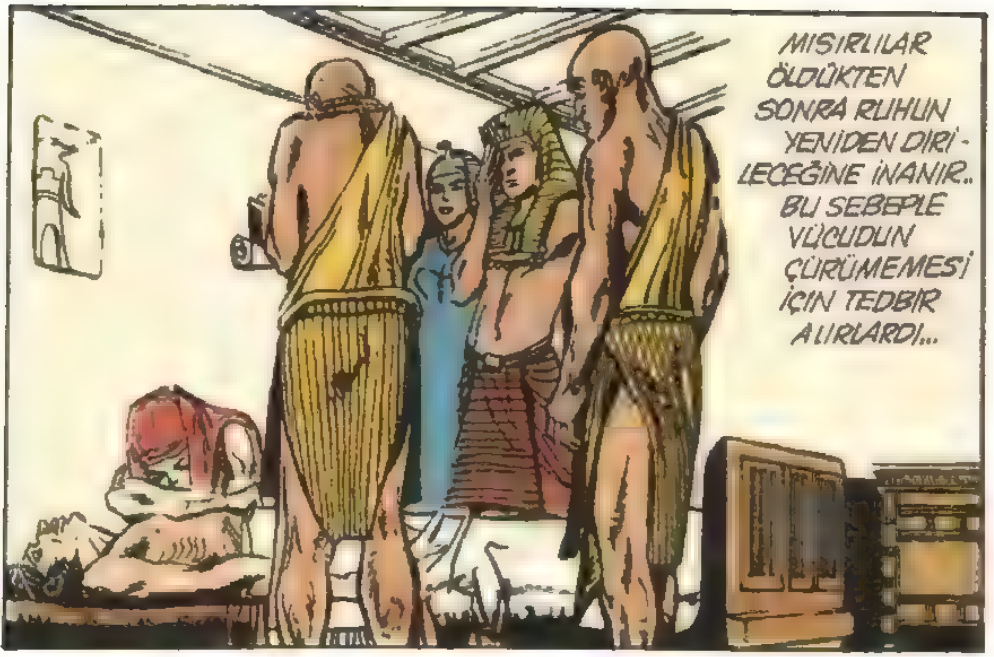

....ONDAN SONRA
YÜKSEK MEVKİDEKİ
GÖREVLİLER VE
RAHİPLER.....

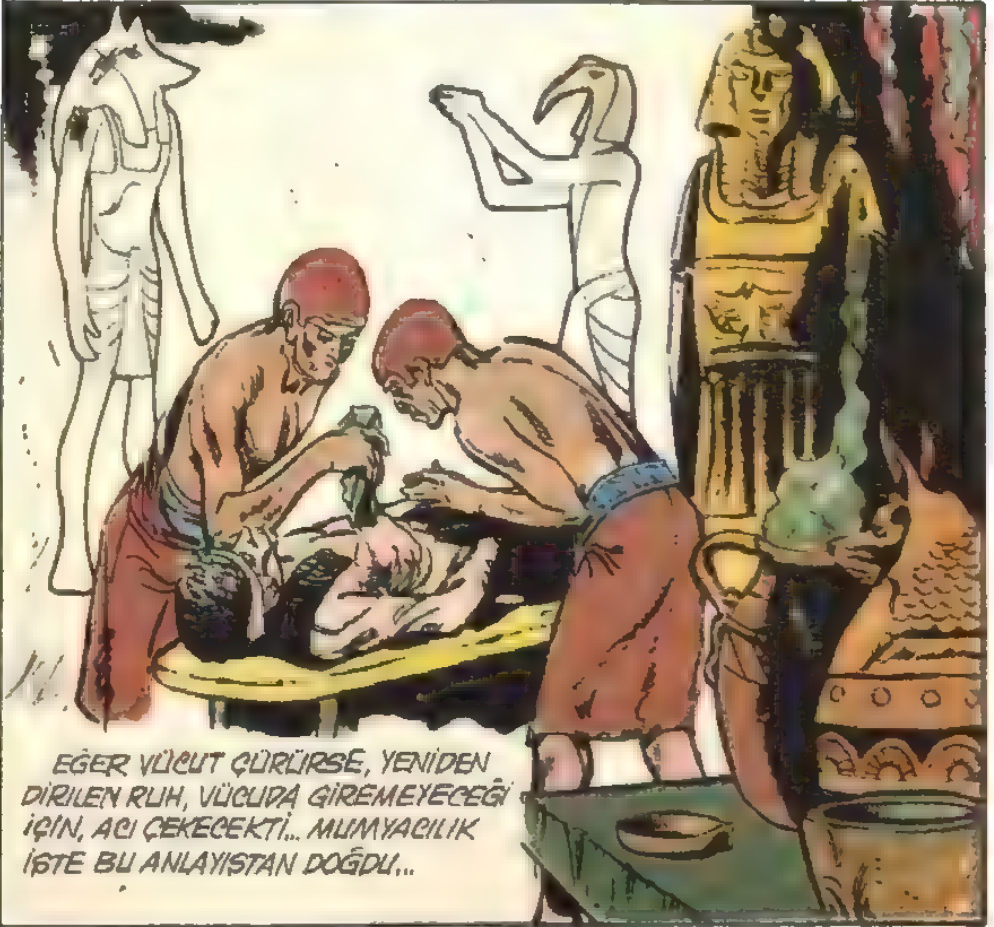

MISIR, GÜZEL SANATLARDA DA İLERİ BİR MEDENİYETE
ULASMIŞ DURUMDAYDI.. ÖNEMLİ YAPILARI SÜSLE-
YEN HEYKEL, RESİM VE KABARTMALAR, ASIRLAR SON-
RA BİLİM ADAMLARI İÇİN ÖNEMLİ BİRER BELGE
OLDULAR...

MISIRLILAR
ÖLDÜKTEN
SONRA RUHUN
YENİDEN DİRİ-
LECEĞİNE İNANIR..
BU SEBEPLE
VÜCUDUN
ÇÜRÜMEMESİ
İÇİN TEDBİR
ALIRLARDI...

EĞER VÜCUT ÇÜRÜRSE, YENİDEN
DIRİLEN RUH, VÜCUDA GİREMEYECEĞİ
İÇİN, ACI ÇEKECEKTİ... MUMYACILIK
İSTE BU ANLAYIŞTAN DOĞDU...

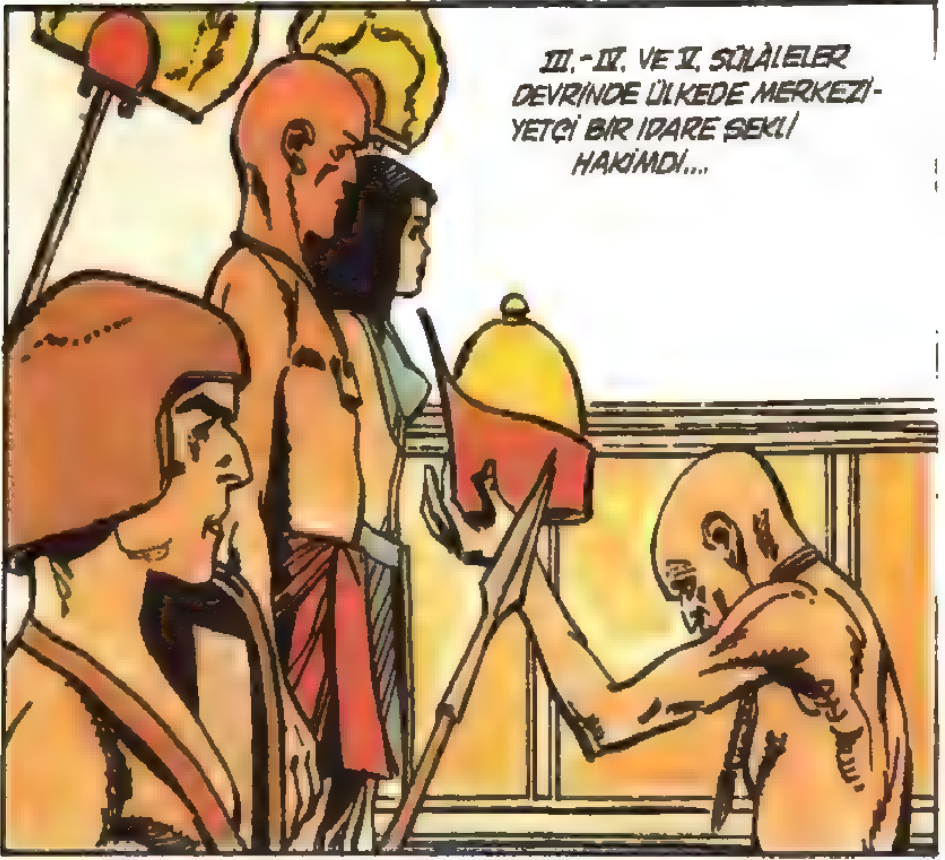

**SANAT ESERLERİNİN
ÇOĞLUNDA KONU, MISIR
TANRILARI, ÖZELLİKLE
GÜNEŞ TANRISI
RA İDİ...**

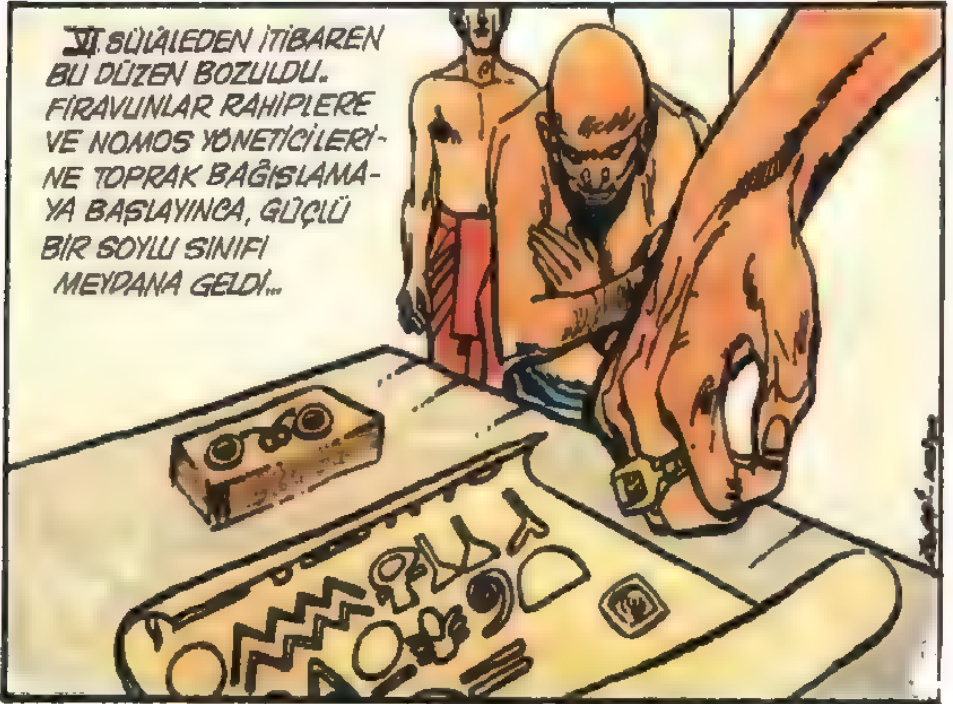

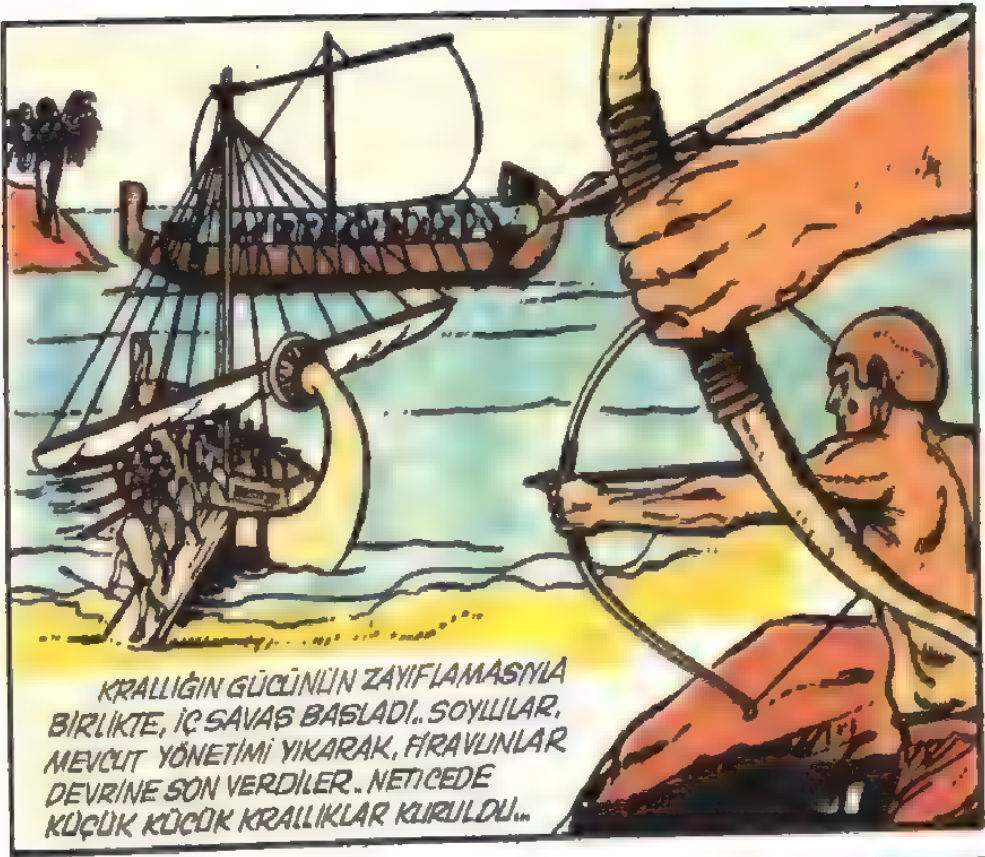
**EN BÜYÜK TAPINAKLAR RA
ADINA İNŞA EDİLİRDİ...**

III.-IV. VE II. SÜLÂLELER
DEVİRİNDE ÜLKEDE MERKEZİ-
YETÇİ BİR İDARE SEKİ/
HAKİMDİ...

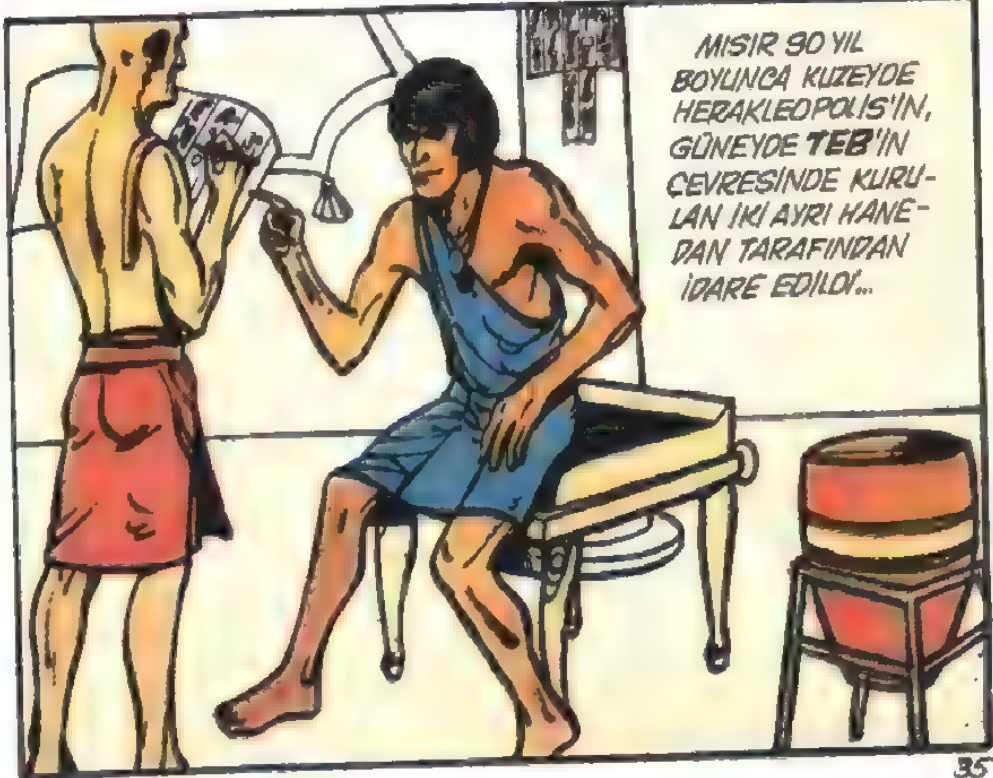

VI. SÜLÂLEDEN İTİBAREN
BU DÜZEN BOZULDU.
FİRAVUNLAR RAHİPLERE
VE NOMOS YÖNETİCİLERİ-
NE TOPRAK BAĞISLAMA-
YA BAŞLAYINCA, GÜÇLÜ
BİR SOYLU SINIFI
MEYDANA GELDİ...

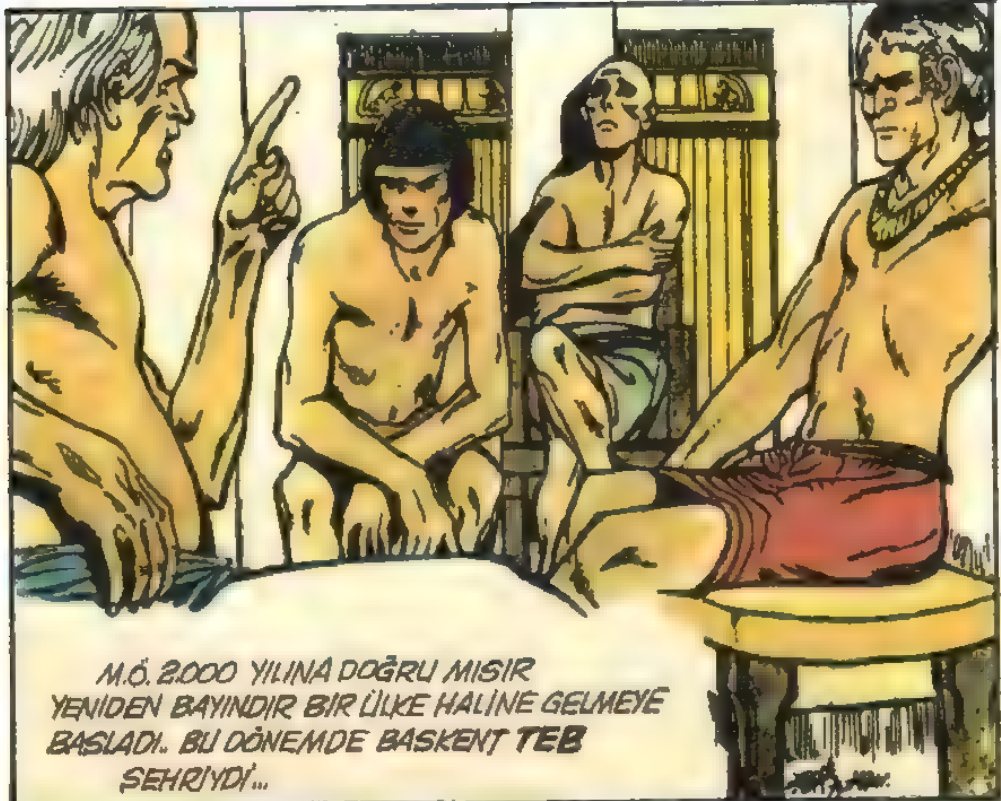
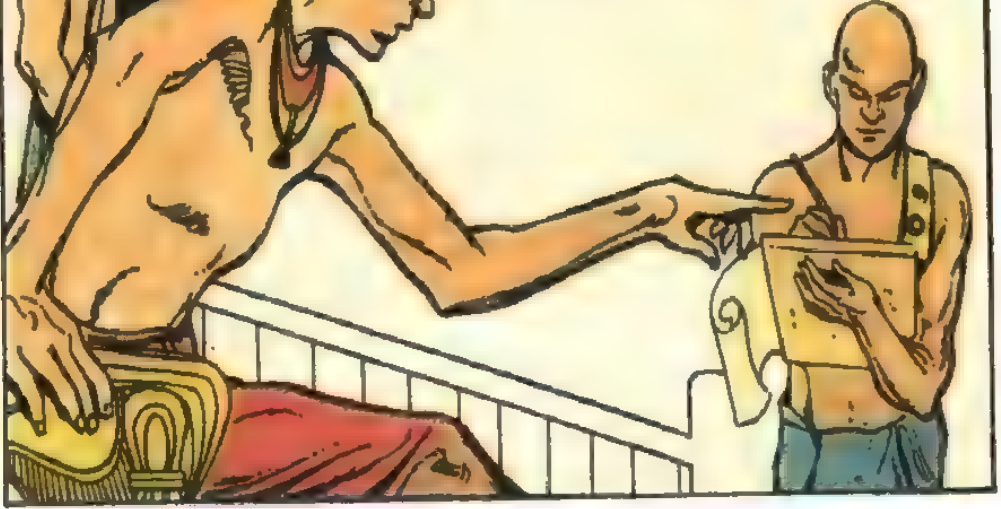

KRALLIĞIN GÜCÜNÜN ZAYIFLAMASIYLA
BİRLİKTE, İÇ SAVAŞ BAŞLADI.. SOYULAR,
MEVCUT YÖNETİMİ YIKARAK, FİRAVLINLAR
DEVİRİNE SON VERDİLER.. NETİCEDE
KÜÇÜK KÜÇÜK KRALLIKLAR KURULDU..

MISIR 90 YIL
BOYLUNCA KUZeyDE
HERAKLEOPOLİS'İN,
GÜNEYDE **TEB**'İN
ÇEVRESİNDE KURU-
LAN İKİ AYRI HANE-
DAN TARAFINDAN
İDARE EDİLDİ..

SONUNDA BİN YIL ÖNCE
KRAL MENES'İN YAPTIĞI GİBİ
TEB'Lİ PRENSLER İDAREYİ
ELLERİNE GEÇİRDİLER VE ÜLKE-
NİN BİRLİĞİNİ SAĞLADILAR...

M.Ö. 2000 YILINA DOĞRU MISIR
YENİDEN BAYINDIR BİR ÜLKE HALİNE GELMEYE
BAŞLADI. BU DÖNEMDE BASKENT **TEB**
SEHRİYDİ...

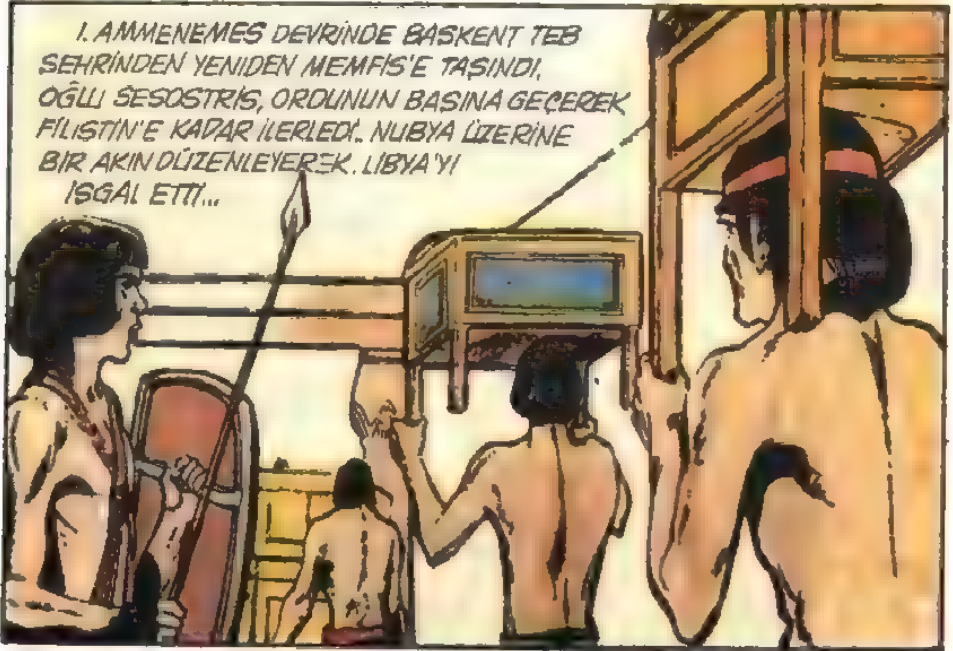
IX. SÜLÂLENİN KURUCUSU
I. MENTUHOTEP İLE BİRLİK-
TE ORTA KRALLIK DEVRİ
BAŞLADI..SINIRLARI GÜ-
VENCE ALTINA ALMAK AMA-
CIYLA NUBYA VE LİBYA ÜZE-
RİNE İKİ SEFER
DÜZENLENDİ..

KRALLIĞIN ZAYIFLAMASINDAN YARAR-
LANARAK BAĞIMSIZLIĞINI İLAN ETMİŞ
OLAN NUBYA, YENİDEN VERGİYE BAĞLANDI
VE MİSİR ORDUSUNU ASKERİ AÇIDAN
DESTEKLEMELİ SORUMLU TUTULDU..

III. MENTUHOTEPİ BİR
AYAKLANMAYLA TAHTTAN İNDİREN
VEZİR AMMENEMESİN BAŞA
GEÇMESİYLE XII SÜLÂLE DEVRİ
BAŞLADI...

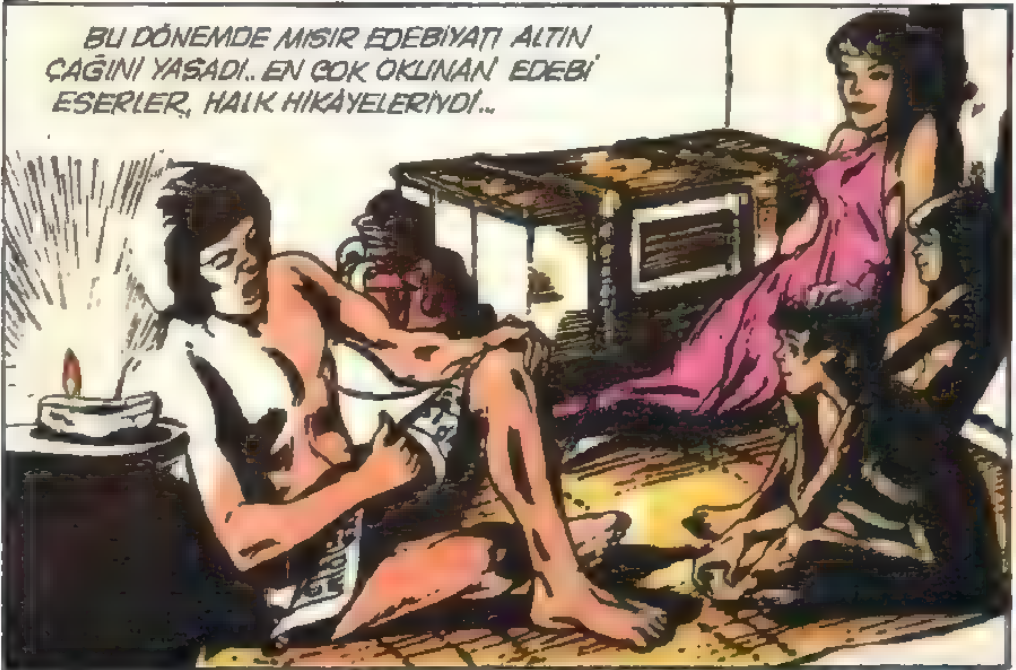

I. AMMENEMES DEVRİNDE BASKENT TEB
SEHRİNDEN YENİDEN MEMFİS'E TAŞINDI,
OĞULU SESOSTRİS, ORDUNUN BAŞINA GEÇEREK
FİLİSTİN'E KADAR İLERLEDİ. NUBYA ÜZERİNE
BİR AKIN DÜZENLEYEREK, LIBYA'YI
İSGAL ETTİ...

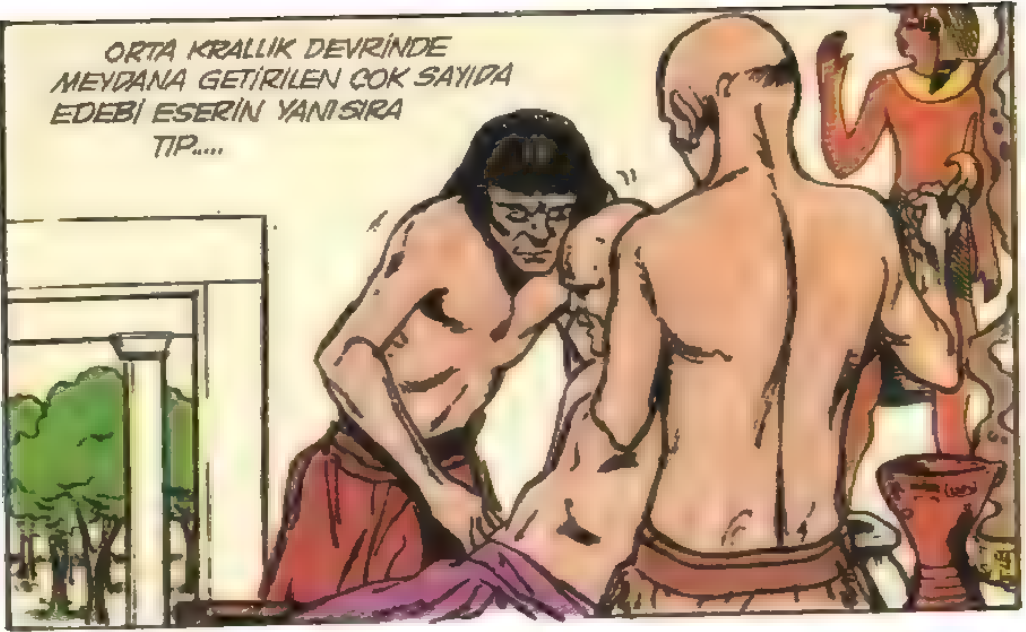
MISIR LILARIN DINI INANÇLARINA GÖRE, ÖLÜ,
EKONOMİK VE SOSYAL DURUMU NE OLURSA OLSUN,
TANRI **OSİRİS** BASKANLIĞINDAKİ BİR DİNİ MAHKEMEDE
YARGILANIR.. ANCAK DÜRÜST VE ONURLU BİR
HAYAT SÜRMÜŞ OLANLAR, TANRI **RA**'NİN YANINA
KABUL EDİLEREK, SONSUZA
KADAR ONURLA YAŞA-
MAYA HAK KAZA-
NIRLARDI..

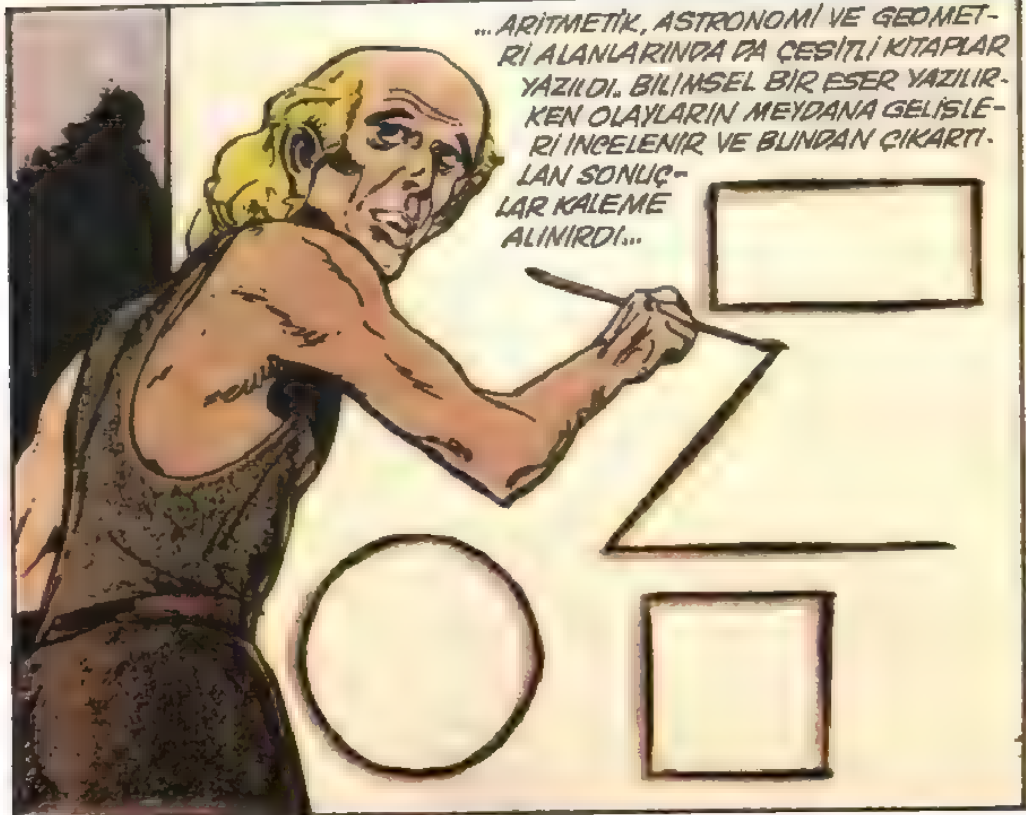
BU DÖNEMDE MISIR EDEBİYATI ALTIN
ÇAĞINI YAŞADI.. EN ÇOK OKUNAN EDEBİ
ESERLER, HALK HİKAYELERİYDİ..

ORTA KRALLIK DEVRİNDE
MEYDANA GETİRİLEN ÇOK SAYIDA
EDEBİ ESERİN YANISIRA
TIP....

...ARİTMETİK, ASTRONOMİ VE GEOMET-
Rİ ALANLARINDA DA ÇEŞİTLİ KİTAPLAR
YAZILDI. BİLİMSEL BİR ESER YAZILIR-
KEN OLAYLARIN MEYDANA GELİŞLE-
Rİ İNCELENİR VE BUNDAN ÇIKARTI-
LAN SONUÇ-
LAR KALEME
ALINIRDI...

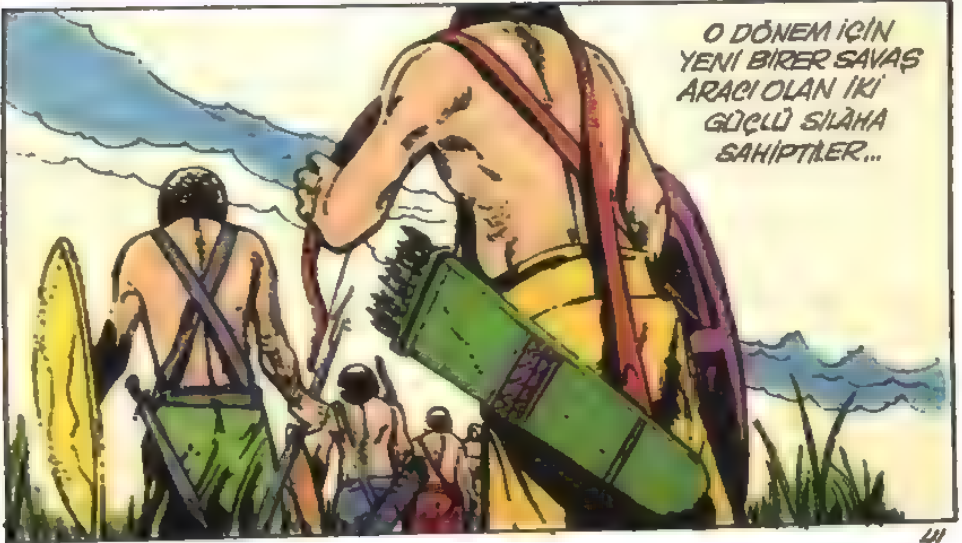

M.Ö. 1750 YILINA
DOĞRULU MISIR, HIKSOSLAR
TARAFINDAN İŞGAL EDİLDİ....

KUZEYDEN
GELEN HIKSOS-
LAR, YAKINDOĞU
HALKLARI İLE
KARIŞMIŞLARDI...

O DÖNEM İÇİN
YENİ BİRER SAVAŞ
ARACI OLAN İKİ
GÜÇLÜ SİLÂHA
SAHIPTİLER...

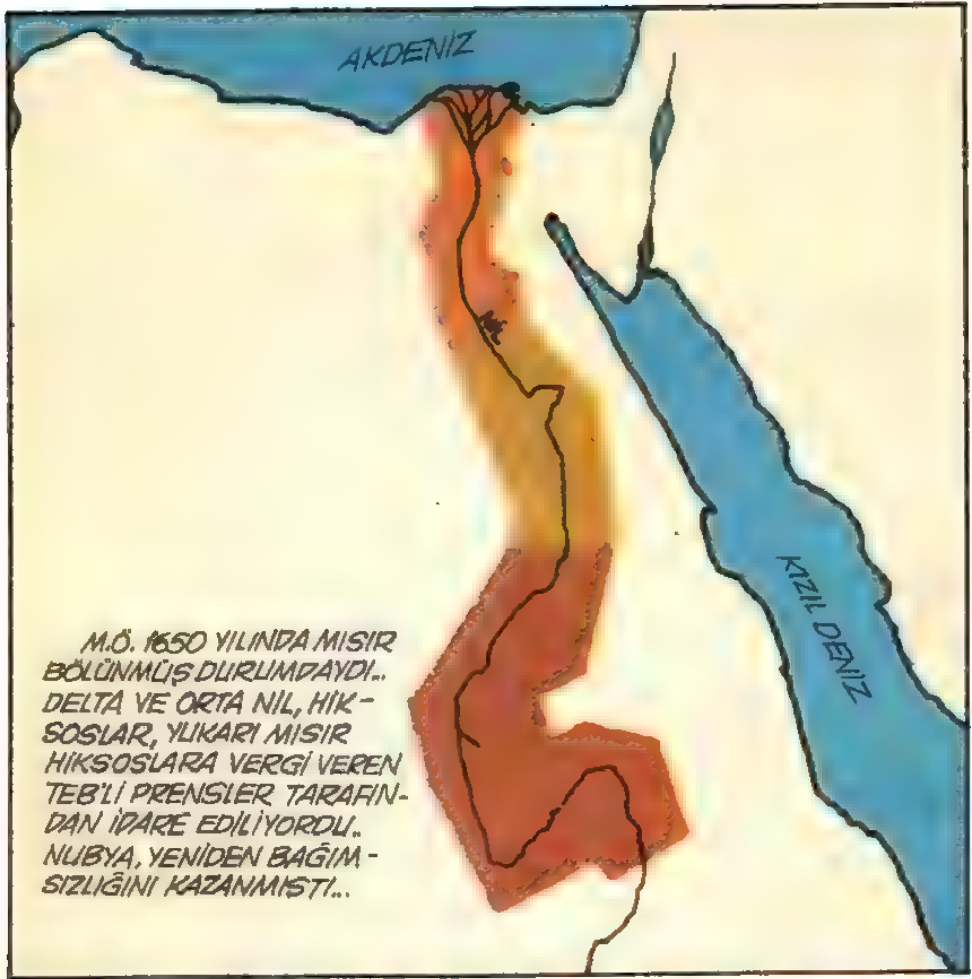
BUNLAR; ATLAR VE SAVAŞ ARABALARIYDI..
ADI GEÇEN GÜÇLERE KARŞI KOYMAK
HEMEN HEMEN İMKANSIZDI..

HİKSOSLAR
15-20 YIL BO-
YUNCA MİSİR'I
YAKIP YIKTILAR
VE BURADA XV.
VE XVI. SÜLALELERİ
KURDULAR...

DAHA SONRA M.Ö. 1730
YILINA DOĞRULU DELTANIN
DOĞUSUNDA, KENDİ
BAŞKENTLERİ OLAN
AVARİS KENTİNİ
KURARAK...

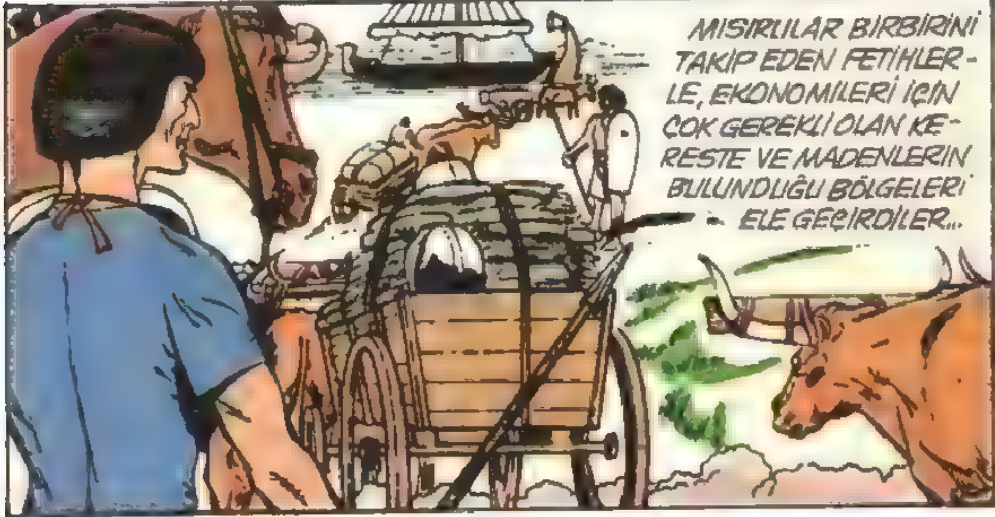
...MISIRLILARLA KAYNAŞIP, ONLARIN ÖRF VE
ÂDETLERİYLE YAZILARINI BENİMSEDİLER...

SONUNDA XVIII. SÜLÂLENİN KURUCUSU
OLAN **İ. AHMES** TARAFINDAN BİRLİK
SAĞLANDI VE YENİ KRALLIK DEVRİ
BAŞLADI...

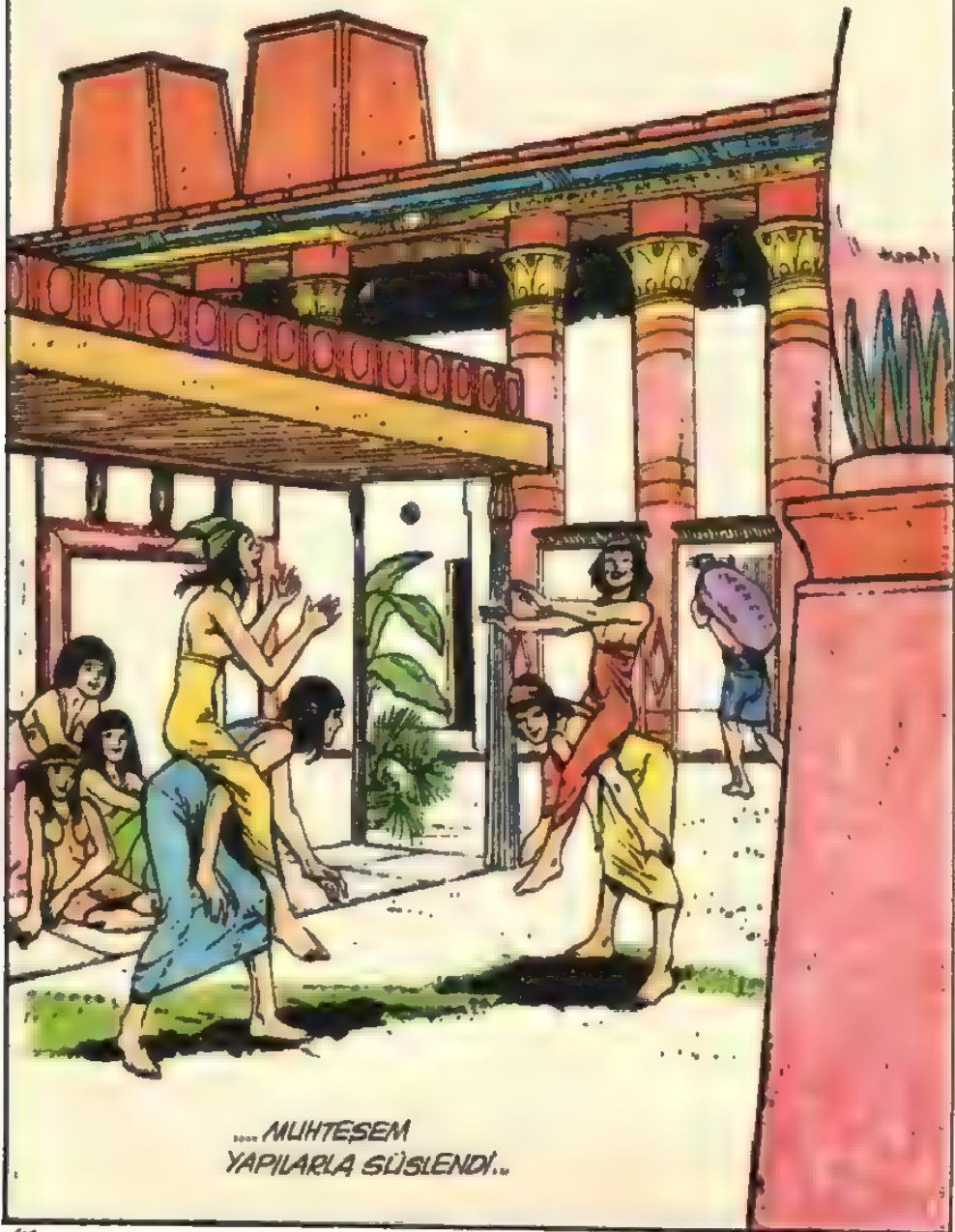
MISIRLILAR BİRBİRİNİ
TAKIP EDEN FETİHLER-
LE, EKONOMİLERİ İÇİN
ÇOK GEREKLİ OLAN KE-
RESTE VE MADENLERİN
BULUNDUĞU BÖLGELERİ
- ELE GEÇİRDİLER...

KRALLIĞIN SINIRLARI
ASYA KITASINDA FIRAT
NEHRİNE, GÜNEYDE
NİL'İN DÖRDÜNCÜ
ÇAĞLAYANINA KAPAR
UZANDI. MISIR ARTIK
GÜÇLÜ BİR FIRAVU-
NUN İDARESİNDE
KUVVETLİ ORDUSU
OLAN BİR ÜLKEYDİ...

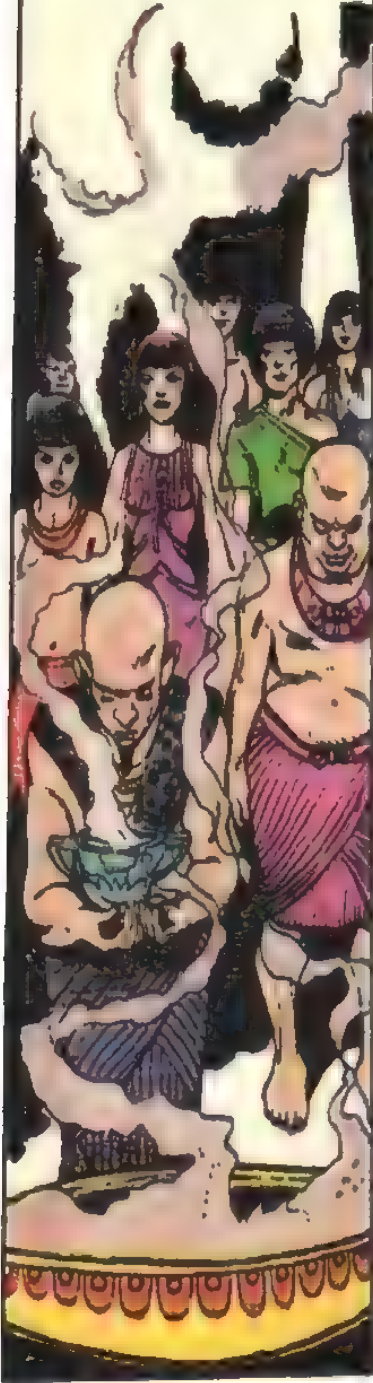

TEB SEHİRİ 400 YIL BOYUNCA BASKENT,
DOĞU'NUN MERKEZİ, MISIR'IN DA KALBI OLMA
ÖZELLİĞİNİ KORUDU...

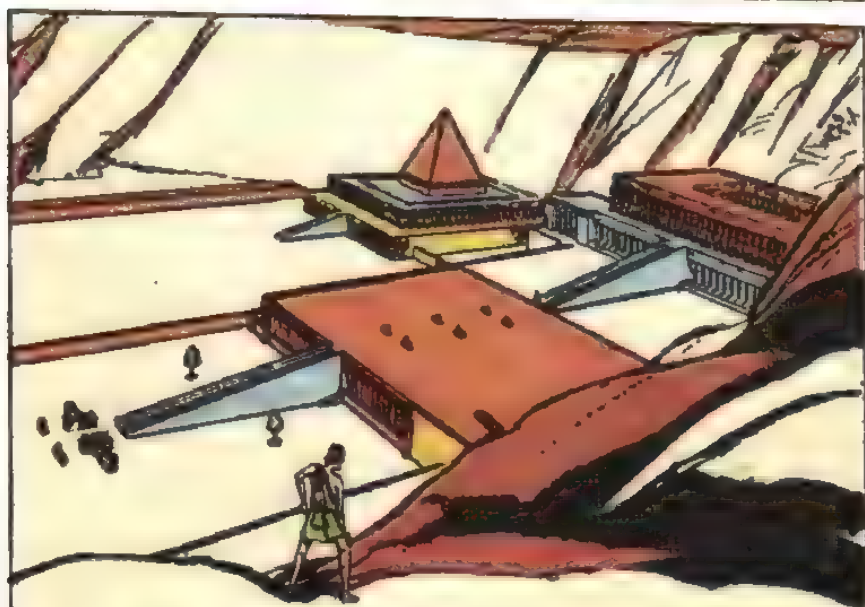
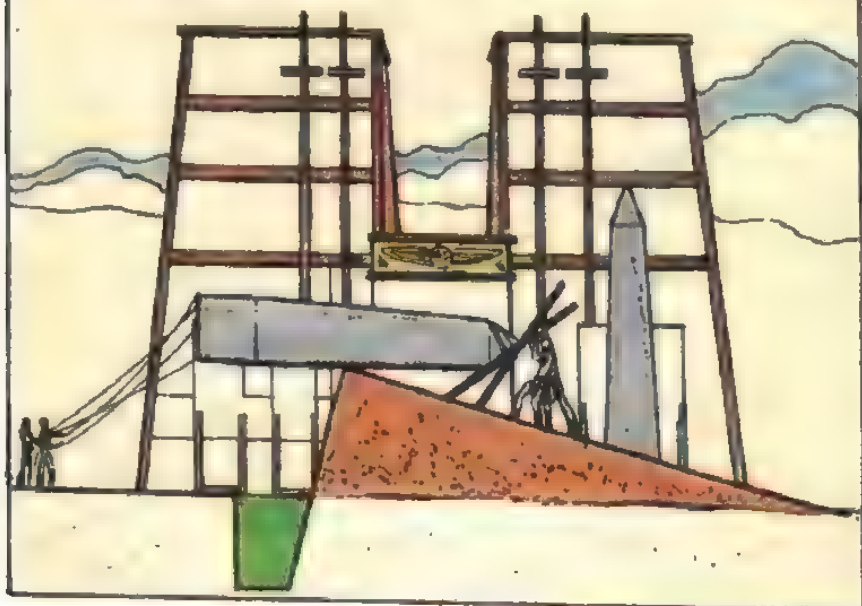
... MUHTESEM
YAPILARLA SÜSLENDİ..

TANRI AMON ADINA
KARNAK VE LUKSOR
TAPINAKLARI İNŞA
EDİLDİ...

TEB ŞEHRİNİN TANRISI OLAN
AMON BU DÖNEMDE MİLLÎ BİR
HÜVİYET KAZANDI VE ESKİ GÜNEŞ
TANRISI RA'DAN ESİNLENİLEREK,
KENDİSİNE AMON-RA
ADI VERİLDİ...

KARNAK'TAKİ TAPINAK, MİSİR'İN EN ÖNEMLİ İBADETĞAHI HALİNE GELDİ VE ÇEŞİTLİ FİRAVUNLAR TARAFINDAN YENİ BÖLÜMLER EKLENEREK GENİŞLETİLDİ...

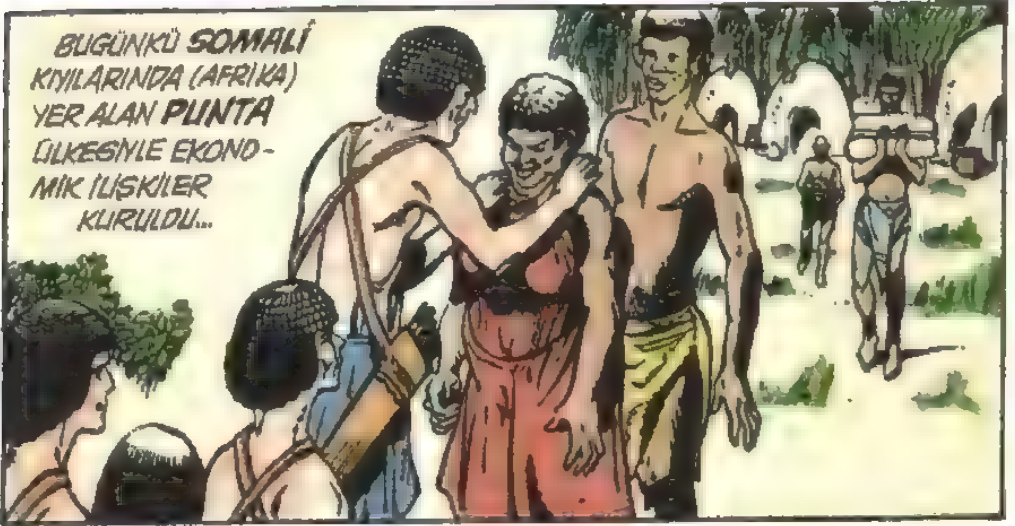

KRALİÇE HACEPSUT DEVRİNDE (M.Ö. 1502 - M.Ö. 1480), KAYALAR İÇİNE OYULARAK İNŞA EDİLEN DEYR-EL BAHRİ TAPINAĞI GİBİ, ÖTEKİ TAPINAKLAR DA HEP, EGEMENLİKLERİ ALTINDAKİ ULKELERDEN SAĞLANAN GEURLE İNŞA EDİLMİŞLERDİ...

KRALİÇE HACEPSUT DEVRİNDE BAYINDIRLIK ÇALIŞMALARI ÖNEM KAZANDI.. EKONOMİK KALKINMA HIZLANDIRILDI. MADEN VE TAŞ OCAKLARININ İŞLETİLMESİNE AĞIRLIK VERİLDİ...

BUGÜNKÜ SOMALİ KİTİLLERİNDE (AFRİKA) YER ALAN PUNTA ÜLKESİYLE EKONOMİK İLİŞKİLER KURULDU...

MİSİR GEMİLERİ PUNTA ÜLKESİNDEN, ÖZELİKLE DİNİ TÖRENLERDE KULLANILAN KOKULU TÛTSU VE BENZERİ EGZOTİK ÜRÜNLERLE YÜKLÜ OLARAK DÖNERLERDİ.

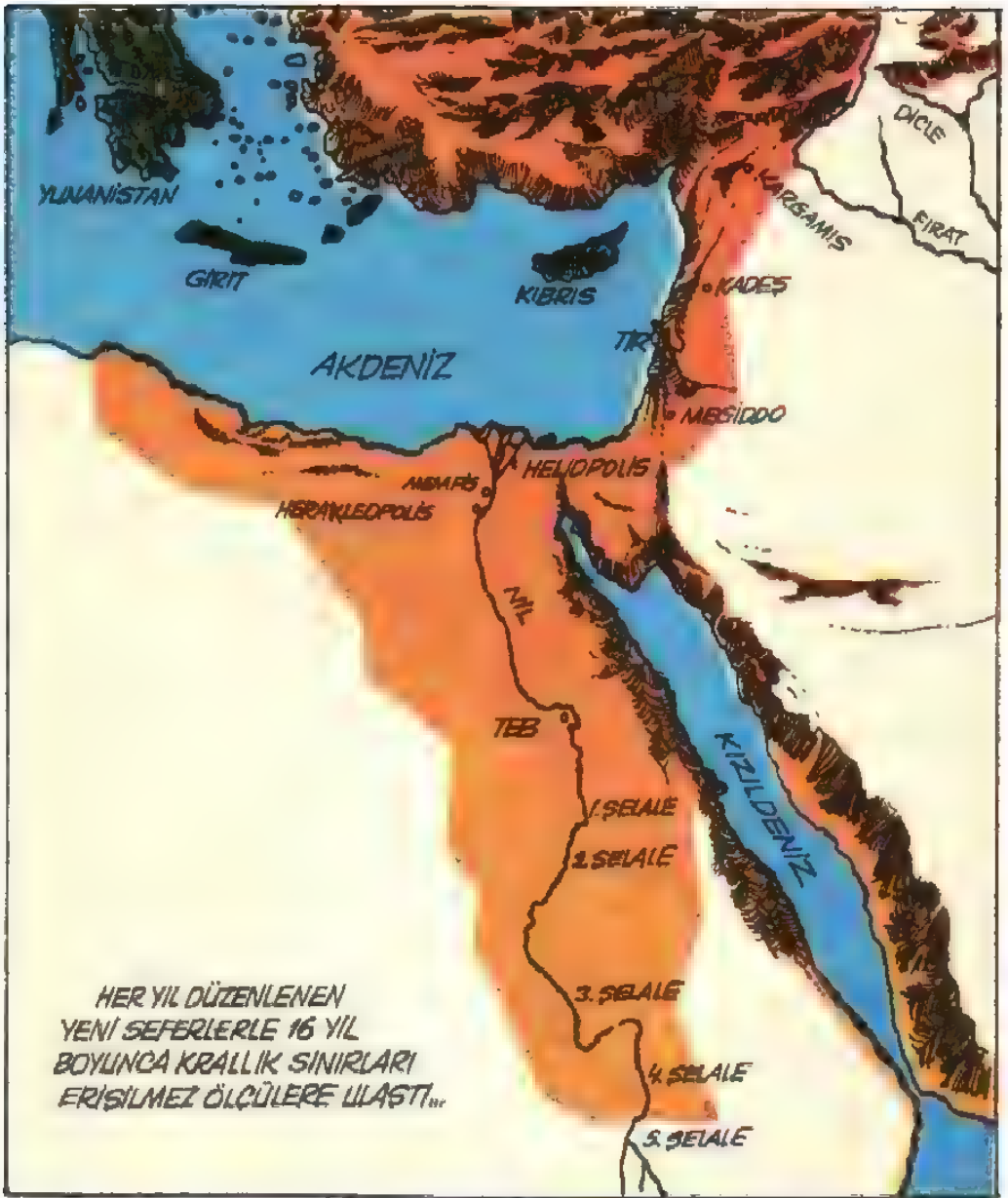
HACEPSUT'U ÖLDÜREK YERİ-
NE GEÇEN III. TUTMOSIS, ASYA'YA
BİR SEFER DÜZENLEME HAZIR-
LIKLARINA GİRİŞTİ...

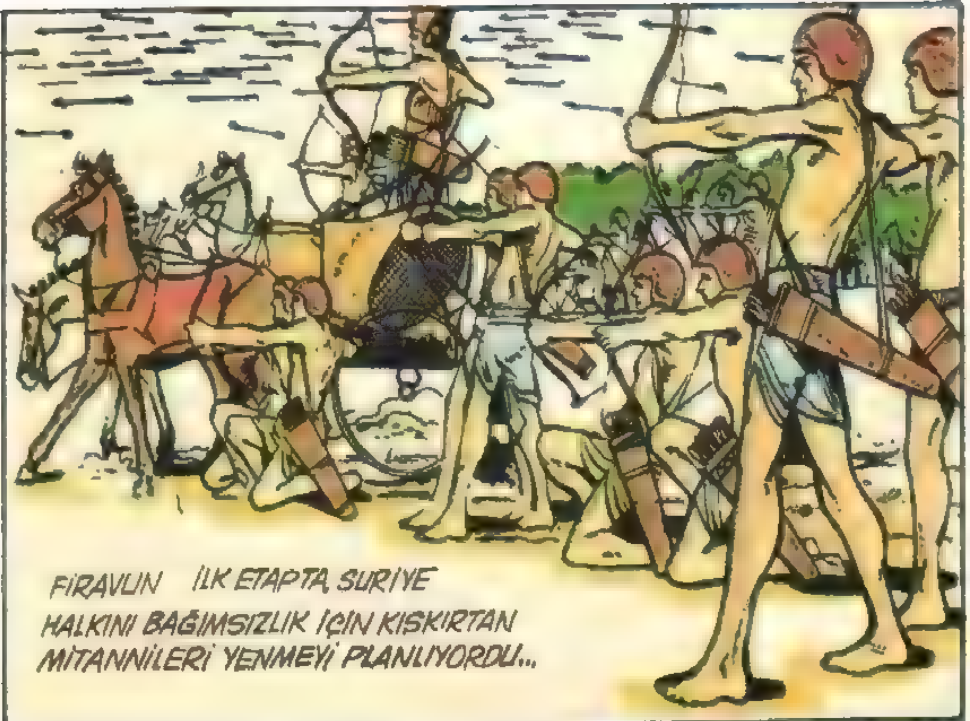
SURİYE VE FİLİSTİN'DE
KIPIRDANMALAR BAŞGÖS-
TERMİŞTİ. FIRAVUN ORDU-
SUNUN BASINA GEÇEREK
SEFERİ BAŞLATTI...

BUNDAN SONRA BÖLGEYE
16 SEFER DAHA DÜZENLEDİ...

MEZOPOTAMYA'DA YASAYAN
MITANNILER, FIRAVLINA KARSI
OLANLARLA BIRLESEREK,
SURIYE-FILISTIN BOLGESINI
ELLERINE GEÇIRMISLERDI...

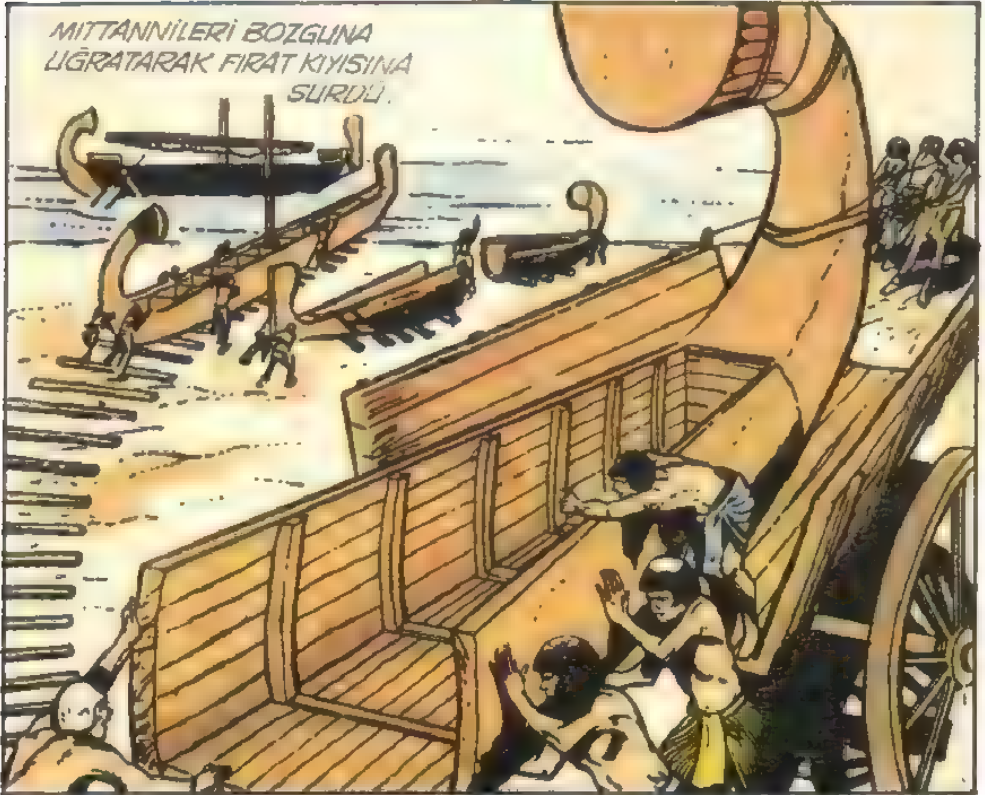

FIRAVLIN İLK ETAPTA, SURIYE
HALKINI BAĞIMSIZLIK İÇİN KISKIRTAN
MITANNİLERİ YENMEYİ PLANLIYORDU...

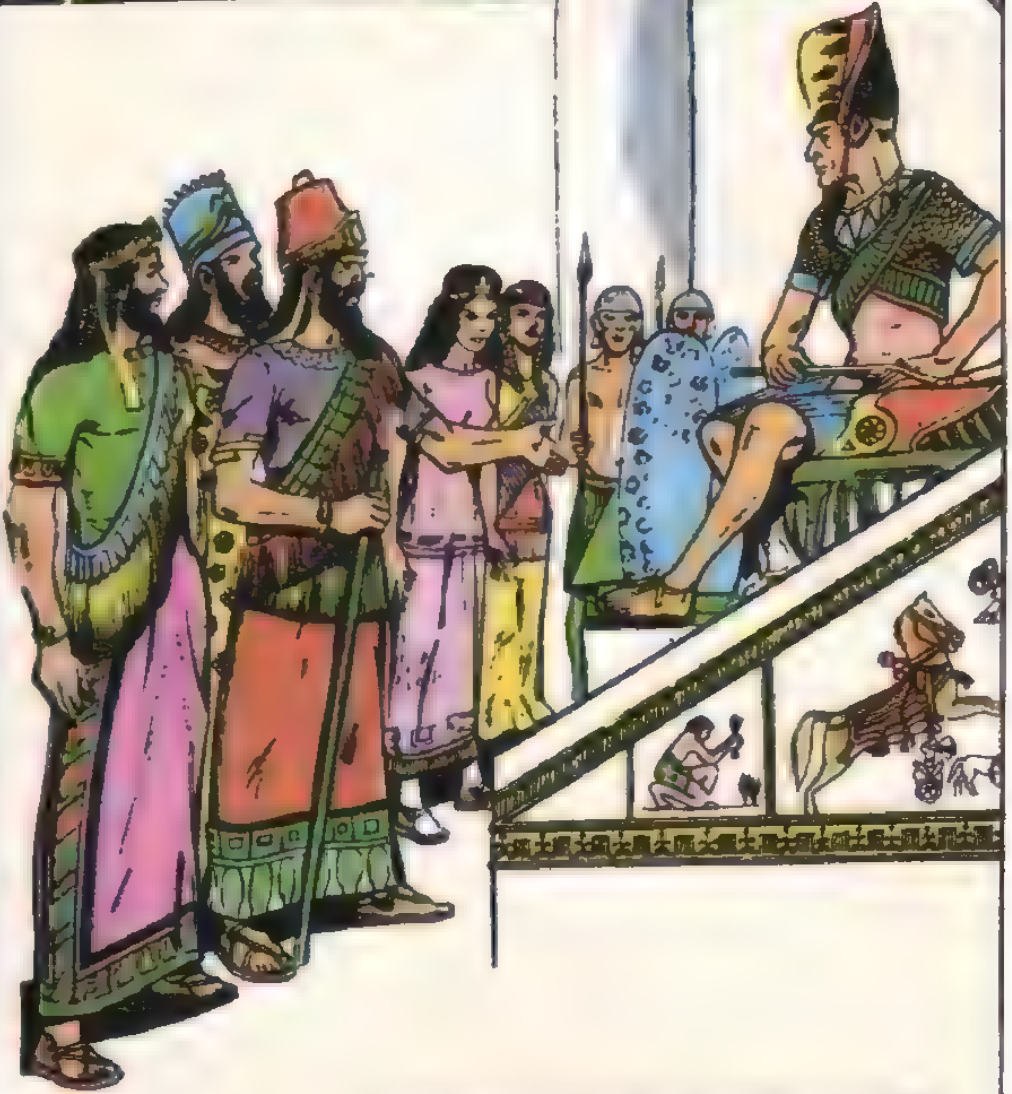
TUTMOSİS, BIBLOS'TA BİR DONANMA HAZIRLATARAK
YENİ FETİH HAZIRLIKLARINA GİRİSTİ...

MITTANNİLERİ BOZĞUNA
LİĞRATARAK FIRAT KIYISINA
SURDU.

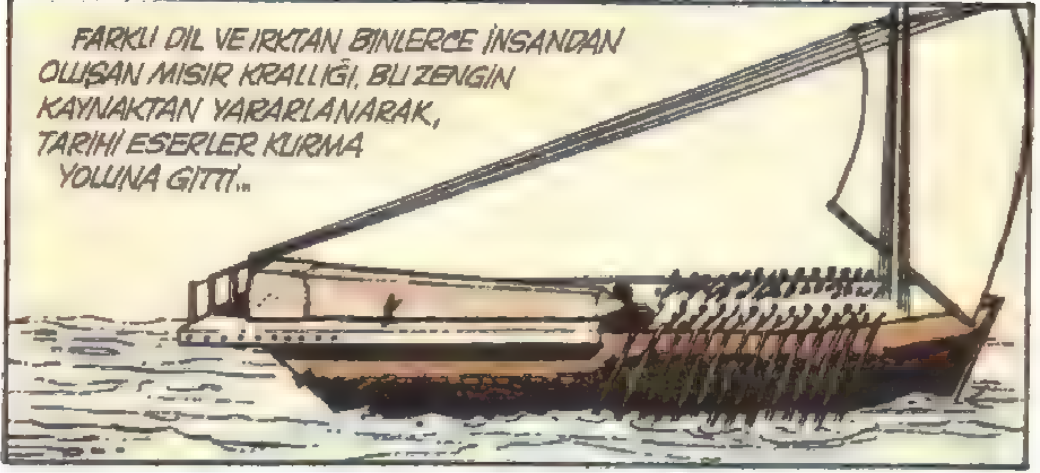

KRALIĞIN GÜÇLENMESİNDEN
RAHATSIZ OLAN KOMSULARI BA-
BİLİLER, HITİTLER, VE ASURLULAR
ZAMAN ZAMAN FIRAVUNA DEĞERLİ
HEDİYELER GÖNDEREREK, DOST-
LUK BAĞLARINI PEKİSTİRMEK
İSTERLERDİ...

AYNI ŞEKİLDE GİRİT VE EGE APALARI DA,
TEB KENTİ İLE DIPLOMATİK İLİŞKİLER
KURMA ÇABASINDAYDILAR...

FARKLI DİL VE İRKTAN BİNLERCE İNSANDAN
OLUŞAN MISIR KRALLIĞI, BU ZENGİN
KAYNAKTAN YARARLANARAK,
TARİHİ ESERLER KURMA
YOLUNA GİTTİ...

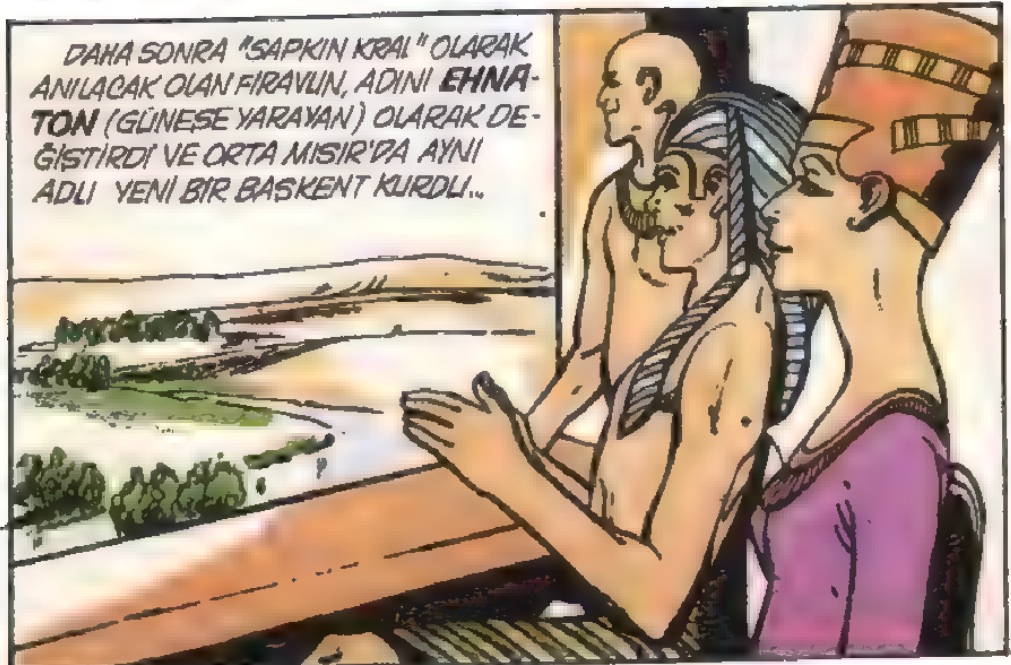
BU ALANDA GİRİŞİMDE BULUNAN-
LARDAN BİRİ, III. AMENOFİS'Tİ.. (M.Ö.
1402 - M.Ö. 1364). TEB ŞEHRİNDE
BÜYÜK BİR TAPINAK İNŞA ETTİRDİ..
TAPINAGIN KAPISININ İKİ YANINDA,
BUGÜNDE VAR OLAN İKİ DEV **MEM-
NON** HEYKELİ YÜKSELİYORDU...

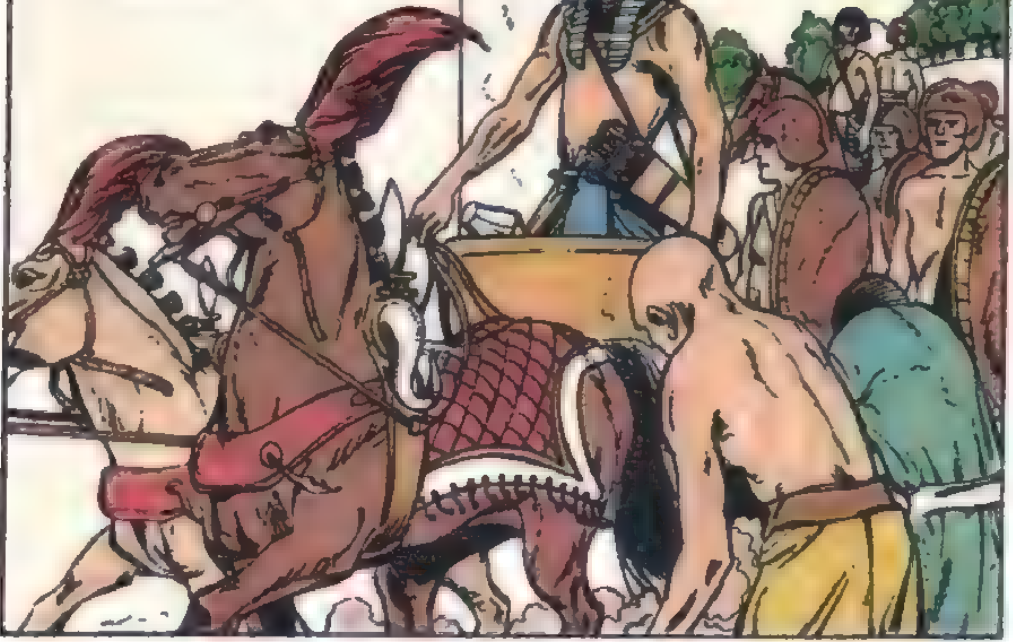
MÖ. 1364 YILINDA BAŞA GEÇEN
IV. AMENOFIS DEVİRİNDE, GÜNEŞ
TANRISI **ATON**'UN TEK TANRI OLARAK
KABUL EDİLMESİ, **AMON**'UN GÜÇLÜ
RAHİPLERİNİN FİRAVUNA CEPHE
ALMALARINA SEBEP OLDU...

DAHA SONRA "SAPKIN KRAL" OLARAK
ANILACAK OLAN FİRAVUN, ADINI **EHNA-
TON** (GÜNEŞE YARAYAN) OLARAK DE-
ĞİSTİRDİ VE ORTA MİSİR'DA AYNI
ADLI YENİ BİR BASKENT KURDLI...

YERNE GEÇEN TUTAN-
KAMON DEVRİNDE BASKENT
YENİDEN TEB OLDU VE DİNİ
İNANÇLARDA ESKİYE
DÖNÜLDÜ...

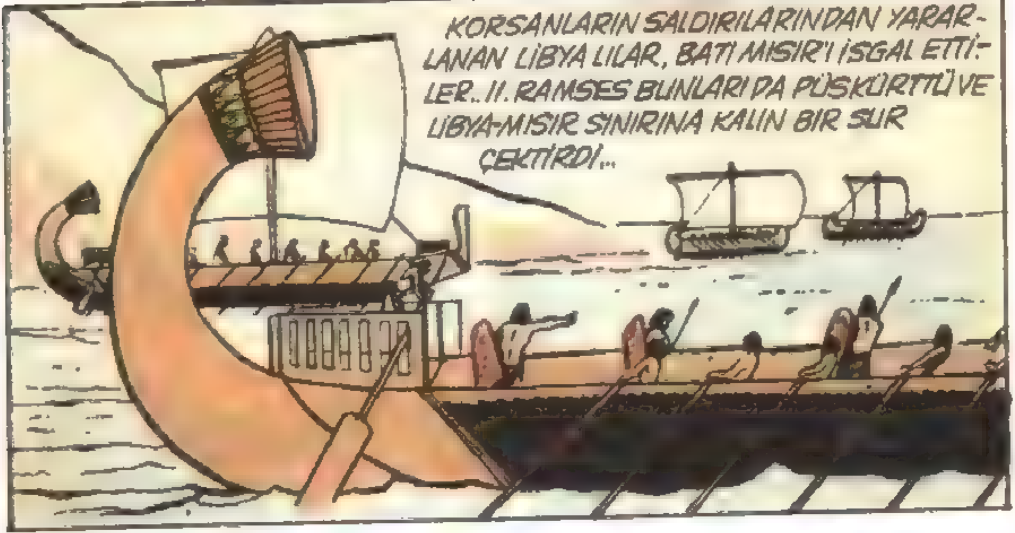
M.Ö. 1314 YILINDA BAŞA GEÇEN
XIX. SÜLÂLENİN İLK İSİ, KAYBEDİLEN
SÜRİYE VE DİĞER TOPRAKLARI GERİ
ALMAK OLDU. BU SÜLÂLENİN
İLK HÜKÜMDARI, ARALARINDA
HİÇBİR AİLE BAĞI OLMADIĞI
HALDE "KRAUN OĞLU VE
MİRASCISI" ADIYLA TANINAN
ASKER ASILLI
I. RAMSES' Tİ...

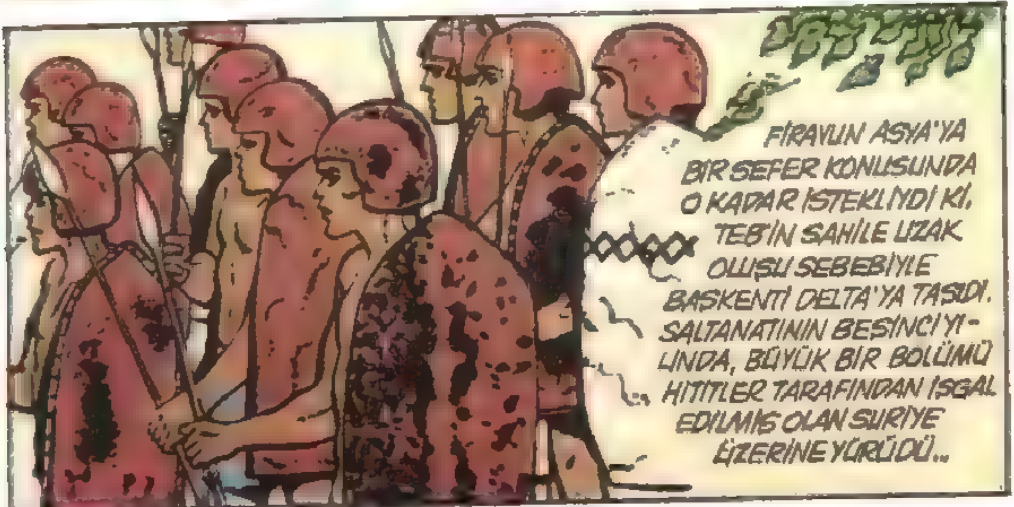
**II. RAMSES DELTA BÖLGE-
SİNİ VE KUZEYİ YAĞMALAYAN AKDENİZLİ
KORSANLARLA MÜCADELE ETMEK
ZORUNDA KALDI..**

**KORSANLARIN SALDIRILARINDAN YARAR-
LANAN LIBYA LILAR, BATI MİSİR'İ İSGAL ETTİ-
LER.. II. RAMSES BUNLARI DA PÜSKÜRTÜ VE
LIBYA-MİSİR SINIRINA KALIN BİR SUR
ÇEKTİRDİ...**

**FIRAVUN ASYA'YA
BİR SEFER KONUSUNDA
O KADAR İSTEKLİNDİ Kİ,
TEB'İN SAHİLE UZAK
OLUŞU SEBEBİYLE
BASKINTI DELTA'YA TASDI.
SALTANATININ BESİNCİ Yİ-
LİNDE, BÜYÜK BİR BÖLÜMÜ
HİTİTLER TARAFINDAN İSGAL
EDİLMİŞ OLAN SURIYE
ÜZERİNE YÜRLÜDÜ...**

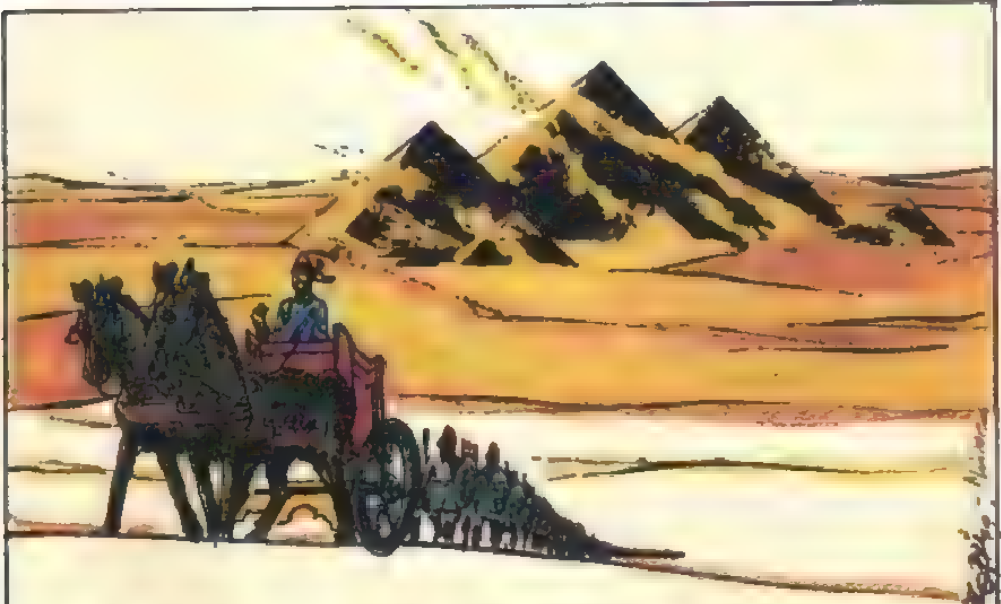
LUZUN BİR SAVAŞ OLDU VE ÇOK KAN
DÖKÜLDÜ. HITİT KRALI **MUVATTALİŞ**'İN
ORDUSUNDA 2500 SAVAŞ ARABASI VARDI
VE HER BİRİ İKİ AT TARAFINDAN ÇEKİLEN BU
ARABALARA ÜÇER SAVAŞÇI BULUNUYORDU..
KADES'İN ALINAMAMASINA RAGMEN SAVAŞ,
MISIR'IN ÜSTÜNLÜĞÜYLE SON
BİLDİ...

SAVAŞTAN 15 YIL SONRA KOLONİLERİNİ SAVUNMAK
AMACIYLA ASYA'YA GELEN II.RAMSES İLE HITİT
KRALI III. HATTUSİLİŞ ARASINDA KADES ANT-
LAŞMASI İMZALANDI. BUNA GÖRE KUZEY SURIYE
YENİDEN HITİTLERİN EGEMENLİĞİNE GİRİYORDU.

YENİ KRALLIK DEVRİNİN SON BÜYÜK
FİRAVLULU III. RAMSES, PARALI ASKER-
LERİN YARDIMIYLA, M.Ö. 1170 YILINDA
İSGALCILARI MİSİRDAN KOVDU. MİSİR
KRALLIĞI, XX. SÜLALE İLE BİRLİKTE
M.Ö. 1085'TE SONA ERDİ...

MİSİR, M.Ö. 671 YILINDA KISA BİR SÜRE İÇİN
ASURLULULARIN ELİNE GEÇTİ.. **SAİS** PRENSİ
PSAMMETİK M.Ö. 645 YILINA DOĞRU ASUR
EGEMENLİĞİNE SON VEREREK **XXVI.**
SÜLALEYİ KURDU..

DÖNEMİN KRONOLOJİK GELİŞİMİ

Mısır'da tarımın muhtemelen Küçük Asya (Anadolu) örnek alınarak başladığı sanılmakta, hızla çoğalan ve toteme bağlı klanlar halinde kurulan köyler görülmektedir.

M.Ö. 3800 YILINA DOĞRU

Nomoslar (ilkel-şehir-devletleri) sayesinde ileri bir sosyal yapıya kavuşulmuştur. Bu dönemin bir başka adı da **Hanedanlara Öncesi Dönem**'dir.

M.Ö. 3400 YILINA DOĞRU

Bu yıllarda Yukarı Mısır ile Aşağı Mısır birbirinden ayrı iki krallık halinde idare edilmektedir. **Hiyeroglif** yazının icadı da bu döneme rastlar.

M.Ö. 3100 YILINA DOĞRU

Yukarı Mısır'ın kralı **Menes** Aşağı Mısır Krallığı'na son vererek birleşik bir krallık kurdu. Böylece **Hanedanlar Devri** başladı. Firavunun Tanrı'nın yeryüzündeki temsilcisi olduğuna inanılırdı. Mısır'ın bu ilk dönemi **Arkaik Devir** ya da Yukarı Mısır'ın bir kenti olan Tinisli krallardan dolayı **Tinis Devri** olarak adlandırılır.

M.Ö. 2800 YILINA DOĞRU

Eski Krallık Devri'nin başlangıcı olan bu dönem, aynı zamanda başkent **Memfis**'den dolayı **Memfis Dönemi** adıyla da anılır. Adı geçen kent, delta ile vadinin kesiştikleri noktada kurulmuştur. Birçok tarihçi bu dönemi **Piramitler Çağı** olarak da tanımlar. III. sülalenin ikinci firavunu **Zoser**'in veziri olan mimar **İmhotep**, Mısır piramit mimarisinde bir patlama yaparak, firavun için Sakkara'da bir piramit inşa etmiştir.

M.Ö. 2700 YILINA DOĞRU

Bu dönemde Gize Ovası bir asır boyunca IV. sülaleden gelen firavunlar **Keops**, **Kefren** ve **Mikerinos**'un emriyle inşa olunan üç büyük piramite sahne oldu. Fenike kıyısında kurulmuş olan **Biblos** kenti ile canlı bir alışveriş başladı. Kızıldeniz kıyılarına ve Nubya'ya sefer düzenlendi. Tuncun kullanımı yaygınlaştı.

M.Ö. 2500 YILINA DOĞRU

V. sülale devrinde Güneş Tanrısı **Ra**, Mısır'ın tek Tanrısı olarak kabul edildi.

M.Ö. 2250 YILINA DOĞRU

VI. sülalenin saltanatının sona ermesiyle birlikte Eski Krallık Devri de sona erdi. Soyluların güç kazanması bir iç savaşa neden oldu. Delta göçebe kavimler tarafından işgal edildi. Piramitler önemlerini yitirdiler.

M.Ö. 2050 YILINA DOĞRU

XI. sülale devrinde başa geçen **Mentuhotep** nomarkların (nomos yöneticileri) yetkilerini kısıtladı. Bu firavunla birlikte **Orta Krallık Devri**'ne geçildi.

M.Ö. 1750

Atlı savaş arabaları desteğinde saldırıya geçen **Hiksoslar**, fazla bir direnme ile karşılaşmadan Nil'in deltasını ele geçirdiler. Hiksoslar tarafından kurulan devletin merkezi **Avaris**'ti. Yukarı Mısır vergiye bağlandı.

M.Ö. 1580

I. **Ahmes** Hiksosların başkenti Avaris'i aldı ve **Yeni Krallık Devri** başladı. Hiksoslar Mısır'dan çıkartıldı. Ülkenin başkenti **Teb** şehri oldu ve şehrin Tanrısı **Amon**, krallığın koruyucusu olarak kabul edildi.

M.Ö. 1504

Çocuk yaşta başa geçen III. **Tutmosis** devrinde iktidar üvey annesi **Haçepsut**'un elindeydi. Bu dönemde devlet Mitanni krallarının entrikaları ile zayıflatılmaya çalışıldı. Kraliçe Haçepsut devrinde gerçekleştirilen iki önemli olay; **Deyr-ül Bahri**'de kraliçe adına bir tapınak inşa edilmesi ve Somali kıyılarındaki **Punta** ülkesine askeri bir sefer düzenlenmesidir.

M.Ö. 1483

Bu tarihte III. Tutmosis iktidarı eline geçirdi. **Megiddo** ovasında güçlü bir düşman ordusunu bozguna uğrattı. Fenike kıyılarına egemen oldu. Delta ile Biblos arasına güçlü bir donanma yerleştirdi. Fırat'ın

karşı kıyısına kadar olan bölgeler Mısır'ın eline geçti.

M.Ö. 1408

III. Amenofis devrinde **Luksor** tapınağı ile **Memnon** anıtı inşa edildi. **Karnak** tapınağı genişletildi.

M.Ö. 1372

Bu tarihte başa geçen **IV. Amenofis Ehnaton**, güneş kursu **Aton**'u tek Tanrı olarak kabul ettiğini bildirdi ve başkenti yeni kurulan **Ehnaton** kentine taşıdı. Küçük Asya'daki sömürgeler Hititler tarafından işgal edildi. Amenofis'in ölümünden sonra yeniden Amon kültüne (ibadet) dönüldü.

M.Ö. 1298

I. Ramses devrinde meydana gelen **Kadeş Savaşı** ülkeye büyük bir siyasi güç kazandırdı.

M.Ö. 1278

Hitit kralı Hattuşil ile **II. Ramses** arasında **Kadeş Andlaşması**'nın imzalanmasıyla barış dönemi başladı. **Ramasseum** anıtı dikildi. **Abu-Simbel**'de kayalara oyularak inşa edilen tapınağın yapımı tamamlandı.

M.Ö. 1085

XX. sülâle ile birlikte Yeni Krallık Devri sona erdi. İç Savaş sonucu Asya'daki eyaletlerin tümü kaybedildi.

M.Ö. 671-M.Ö. 666

Sırasıyla Memfis ve Teb kentleri Asur kralları **Asarhaddon** ve **Asurbanipal** tarafından yağmalandı.

M.Ö. 654

Sais kralı **I. Psammetik** Asurluları bölgeden çıkardı. Sais kentinin adından dolayı bu döneme **Sais Devri** adı verilmektedir.

M.Ö. 525

Mısır, Pers kralı **Kambises**'in işgaline uğradı ve Pers İmparatorluğu'nun bir eyaleti haline geldi.

RESİMLERLE İNSANLIK TARİHİ ANSİKLOPEDİSİ

GELECEK SAYI:
SÜMERLER

BAYİNİZDEN
ŞİMDİDEN AYIRTINIZ